

Stille wapens, diepe wonden

ONDERWIJS

Helft van studenten
haalt bachelor na
maximum vijf jaar

INTERNATIONAAL

Hongarije bant
genderstudies

NAVRAAG MET PHILIPPE VAN PARIJS

‘Op mijn graf mogen
ze zetten: utopist
tot in de kist’

DOSSIER OORLOGSHERDENKING

REEKS: OOK GOD WOONT IN LEUVEN

NAVRAAG MET PHILIPPE VAN PARIJS — 32-35

EDITORIAAL

En in wat eens de loopgraaf was
Nu een modderplas
Biedt het lijk van een soldaat
Nog het enig houvast.
(...)
Vertel van die verschrikking
Maar niet aan mij
Ik hoef niet meer te weten
Ik was erbij.
— Bram Vermeulen

De KU Leuven in oorlogstijd

‘Mijn religie is een herinneringendoos’

‘Ik vind dat dat activistische beter iets is dat je doet als je ouder bent’

Waarom wij naïef moeten zijn

DE UNIVERSITEIT EN HAAR STUDENTEN TIJDENS DE OORLOG — 14-15

PROFIEL HILKE PATTYN, KATHOLIEKE STUDENTE IN LEUVEN — 16-17

EEN DUIK IN POPULAIRE SUBCULTUREN — 29-30

Aanstaande zondag, 11 november, herdenken we dat honderd jaar geleden de Eerste Wereldoorlog tot een einde kwam. Als universitaire gemeenschap moeten we die gelegenheid aangrijpen om een aantal zaken in perspectief te plaatsen, zowel wat betreft onze core business, onderzoek en onderwijs, als in ons individuele leven. We kunnen immers maar vaststellen dat meer dan tweeduizend jaar ‘rede’ de gruwel van de oorlog niet heeft kunnen tegenhouden. Meerdere malen zelfs.

We moeten onszelf als wetenschappers dus relativeren, en wel op twee manieren. Enerzijds moeten we inzien dat wetenschap niet alles is. We willen koste wat kost mensen op Mars krijgen, maar vergeten soms hoeveel armoede en leed er zich onder onze neus afspeelt. Wetenschap is een menselijke activiteit, en moet de mens ten dienste staan. Ze mag nooit als het enige doel gezien worden. Alles weten zullen we toch nooit. Anderzijds moeten we inzien dat wetenschap en rede een kleiner bereik hebben dan we zouden willen geloven. Hoezeer kennis en inzichten zich ook mogen ontwikkelen, in het licht van de vooruitgang zijn ze zinloos als ze niet verspreid worden onder de brede lagen van de bevolking.

Wie de gruwel van dichtbij heeft gezien, begint er niet meer aan

Toch is een bescheiden vorm van ‘rede’ misschien de weg naar hoop. In zijn *Dulce bellum inexpertis* (oorlog is zoet voor de onervarenen) leert Erasmus ons twee lessen. Ten eerste dat oorlog vaak een kwestie van onervarenheid en onwetendheid is. Wie de gruwel van dichtbij heeft gezien, begint er niet meer aan. Onze blik verruimen, lezen, luisteren en herinneren zijn dus de beste garantie op vrede. Daarnaast toont hij ons dat de mens een veel te mooi wezen is om oorlog te voeren. De mens is niet gemaakt voor nietsontziend geweld, maar voor vrede en welwillendheid, voor medelijden en affectie, om te lachen en om te huilen, om samen te zijn en te praten.

De natuur heeft de mens gevoel voor kunsten gegeven, en het verlangen om te weten. Samen daarvoor ijveren, samen dat verlangen bevredigen is volgens Erasmus een veel sterkere grond voor vriendschap dan verwantschap of bloedband. Een uiterst naïeve gedachte, maar daarom zo mooi. Tussen lach en traan dat gezamenlijke project verder vorm geven is immers het enige dat we kunnen terugdoen voor hen die honderd jaar geleden, en op zo veel andere momenten, voor helemaal niets, en tegelijk voor alles, voor onze vrijheid, gevallen zijn.

Vincent Cuypers is redacteur *Opinie*. Het editoriaal wordt gedragen door de voltallige redactie.

onderwijs > Helft van studenten haalt bachelor in vijf jaar — 5

onderwijs > Een analyse van het onderwijsbeleidsplan — 6-7

sociaal > Engageren kun je leren! — 9-11

internationaal > Hongarije dankt genderstudies af — 19

internationaal > Een andere kijk op *brain drain* — 22

student > Kun je een huisdier houden op kot? — 24

student > Goed studeren voor dummies — 26

cultuur > 'Vrouwelijke auteurs zijn geen concurrentie' — 27

strip — 23

beeldreeks — 20-21

cultip — 29-30

KU Leugen — 36-37

Alleen nerds spelen *Magic: The Gathering*

CARTOON VAN DE WEEK

door [Guillaume Deprez](#)

nieuws › Stijgend aandeel tweede zit gevolg van invoering diplomaruimte

Slechts helft van studenten behaalt bachelordiploma, meestal niet na drie jaar

De helft van de studenten aan de KU Leuven behaalt een bachelor-diploma na maximum vijf jaar, zegt vicerector Onderwijsbeleid Tine Baelmans. 'We willen de focus verleggen naar eerste zit.'

door [Vinsent Nollet](#)

Het voorbije academiejaar moest 17,8% van de KU Leuven studenten zich heroriënteren als gevolg van de 30% CSE regel. Het aantal studenten dat door de regel getroffen wordt is sinds haar invoering in academiejaar 2015-2016 niet gedaald, maar stabiel gebleven. 'De regel helpt niet om de resultaten van de startende studenten grondig bij te sturen', zegt Tine Baelmans, vicerector Onderwijsbeleid. 'In dat opzicht mist ze op het eerste zicht wellicht een van haar oorspronkelijke doelen. De druk om in het eerste jaar te slagen ligt ook al erg hoog.'

De vicerector ziet het nut van de regel vooral in het kader van een snellere heroriëntering. 'De regel staat zeker niet ter discussie', klinkt het. Uit statistieken van vóór de invoering van de 30% regel blijkt dat van de studenten met minder dan 30% CSE slechts 1 à 2% het diploma behaalt. 'We zien het daarom als onze plicht om daar kort op de bal te spelen en meteen duidelijk te zijn.'

Baelmans: 'Studenten die een cumulatieve studie-efficiëntie behalen tussen 30% en 50% geraken in het tweede jaar nu wel vaker boven de 50%. Op deze groep heeft de regel wel effect, omdat ze zich misschien beter bewust zijn van de studievoortgangmaatregelen of meer begeleid worden naar een verbeterde studietoepak.'

Diplomaruimte

Uit cijfers van studenten die gestart zijn in academiejaar 2013-2014 blijkt dat slechts 51% het bachelordiploma behaalde na een periode van maximum vijf jaar. 49% viel gedurende die periode uit of koos er zelf voor zich te heroriënteren. Hiermee vormt KU Leuven geen uitzondering ten aanzien van de andere universiteiten. Studies in het verleden toonden aan dat de KU Leuven student nog vaker dan studenten aan andere universiteiten het bachelordiploma behaalde.

Minder dan 10% van alle eerstejaars haalt na de eerste zit voor alle vakken een voldoende. Aan sommige faculteiten neemt dat cijfer nog een veel diepere duik. Het aantal bachelorstudenten dat volledig slaagt in het eerste jaar na

alle zittijden fluctueert. 'Voor 2002-2003 was dat rond de 40%, daarna steeg het zelfs even boven de 50% en nu zakken we opnieuw onder de 40%.' Hoe dat komt, is niet duidelijk, stelt Baelmans. 'De studentenaantallen zijn gestegen en er is een grotere en meer diverse instroom van studenten. Ook veranderingen in het secundair onderwijs kunnen meespelen. Over de precieze oorzaak is er weinig of niets bekend.'

Duidelijk zichtbaar is wel het effect van de invoering van de diplomaruimte op de verhouding tussen eerste en tweede zit. Van de studenten die slagen na het eerste jaar, slaagde voor de invoering ongeveer 60% in eerste zit, nu 40%. 'Dat is ook logisch. Vroeger werden studenten na het eerste jaar gedelibereerd, nu moeten ze dat zelf doen. Studenten springen bedachtzaam om met hun toleranties, want wat ze in het eerste jaar inzetten, kunnen ze niet zomaar op een later moment voor een ander opleidingsonderdeel gebruiken. Om het volgende jaar niet te hypothekeken, kiezen veel studenten voor een tweede zit.'

Focus op eerste zit

'Ook na de tweede zit blijven studenten spaarzaam met tolerantiepunten. Door de inzet van tolerantiepunten sta je leerkrediet af dat je wellicht toch nog zelf wil inhalen.' Baelmans wil studenten op termijn meer aansporen om tolerantie-

punten in te zetten. 'Nu gebeurt het nauwelijks, omdat studenten niet weten wat hen nadien te wachten staat.' Vooral in het tweede en derde jaar maken studenten er gebruik van. 'Dat kan op een andere manier verdeeld worden, maar hoe dat er concreet kan uitzien wordt nog onderzocht.'

Baelmans wil met het onderwijsbeleidsplan dat vorige week goedgekeurd werd ook inzetten op een vermindering van het aantal studenten dat een tweede zit heeft. Activerende werkvormen, gekoppeld aan educatieve technologie, moeten studenten responsabiliseren en de focus verleggen naar eerste zit. 'Studenten gaan vaak onvoorbereid naar hun examens. We willen dat ze al eerder kunnen bekijken hoe ze ervoor staan.'

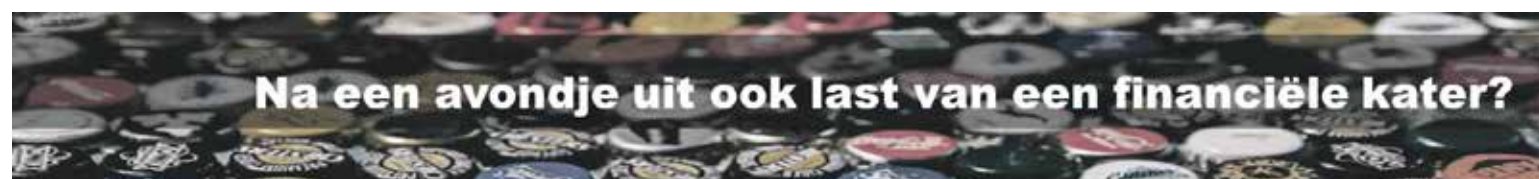
Studenten zullen via Toledo meer tussentijdse testen en oefeningen terugvinden waar ze

'Om het volgende jaar niet te hypothekeken kiezen veel studenten voor tweede zit'

[Tine Baelmans](#), vicerector Onderwijsbeleid

hun beheersing van de leerstof gericht kunnen toetsen. Die tools moeten zorgen voor meer motivering en activering. 'Niet noodzakelijk in de zin van meer werken, wel actief bezig zijn met de leerstof. Het gaat niet per se om permanente evaluatie. We leggen ook niets op, het is vooral een aanbod.'

© Karolien Wilmots

Na een avondje uit ook last van een financiële kater?

Help ons nagaan hoeveel studeren echt kost.
Win een festivalticket, Interrail Pass of citytrip!

www.studiekost.be

KU LEUVEN HVA SONO STEUNPUNT ONDERWIJS ONDERZOEK

Nieuw onderwijsplan zet in op oriëntering, ijking en maatschappelijk engagement

Vorige week ging het licht op groen voor het langverwachte onderwijsplan. Dat zet vooral in op oriëntering en maatschappelijke vorming van studenten. Ook ijkingstoetsen krijgen een prominente plaats.

door [Vinsent Nollet](#)

Het onderwijsbeleidsplan komt er in het kader van het Strategisch Plan van de rectorale ploeg, dat vorig academiejaar verscheen. Heel wat deelaspecten, zoals diversiteits- of onderzoeksbeleid, waren toen nog niet opgenomen en verschijnen in de loop van dit academiejaar.

Met aandacht voor educatieve technologie, activerende werkvormen en een eventuele kalenderhervorming kwam het onderwijsluik daarin wel al summier aan bod. Met een sterke focus

op betrokkenheid op de samenleving, interdisciplinariteit, het aantrekken van internationale studenten en het inzetten op oriëntering en selectie, borduurt het onderwijsplan nu verder op die visie.

Het plan ligt ook in het verlengde van de vorige bestuursperiode, met aandacht voor het kwaliteitszorgsysteem COBRA en de klemtoon op het *disciplinary future self*. Het zet vooral de krijtlijnen uit voor de komende beleidsperiode en kan rekenen op een brede gedragenheid binnen de Academische Raad (de iure het hoogste

beslissingsorgaan aan de KU Leuven, waarin de verschillende faculteiten en geledingen zetelen, red.).

Activerend onderwijs

De focus ligt vooral op oriëntering van (nieuwe) studenten. Die keuze is ingegeven door de lage slaagcijfers van de voorbije jaren. Slechts 1 op 10 eerstejaarsstudenten is er na de eerste zit over de hele lijn door, slechts 1 op 5 neemt geen vakken mee naar het tweede jaar. 18% van de studenten haalt minder dan 18 studiepunten in het eerste jaar en moet daarom verplicht heroriënteren door de 30% CSE regel.

Baelmans: 'Er gaat veel aandacht naar oriëntering, toeleiding en ijking, vanuit de onderliggende wens om onze studenten zo goed mogelijk voor te bereiden op hun studies. We willen er niet

zoveel mogelijk. We willen onderwijs verschaffen waar studenten met meer kans op succes aan de start komen.'

Via activerende werkvormen en educatieve technologie moeten studenten beter voorbereid worden op de eerste examenkans. Meer oefeningen, zelftesten en feedback, gekoppeld aan flipped classrooms, waarbij studenten zelf colleges moeten voorbereiden, moeten de slaagkans opkrikken. Die 'assessment for learning' moet meer evaluatie en feedback een prominente plaats geven naast klassieke hoorcolleges en examens.

'Nu rijden studenten nog te veel blind naar hun examens', aldus Baelmans. 'We willen hen daarom nog duidelijker ondersteunen, door hen tijdens de introductiedagen beter te lanceren, hen uit te dagen met de leerstof aan de slag te gaan, door interactieve werkvormen, door monitoring en evaluatie van het leerproces. Educatieve technologie biedt de mogelijkheid om het cursusmateriaal te diversifiëren en activerend onderwijs te ondersteunen. Dat heeft niet per se te maken met permanente evaluatie. Het doel is te activeren, niet noodzakelijk in de zin van meer werk, wel meer actief bezig zijn met de leerstof.'

De studentenvertegenwoordigers staan kritischer tegenover het inzetten van educatieve technologie. 'We staan op zich er wel open voor, maar passen op voor eventuele valkuilen', stelt Sander Vanmaercke, ondervoorzitter van Stura KU Leuven. 'Het mag vooral niet leiden tot permanente belasting van studenten.'

Leuven Learning Lab

Een andere nieuwigheid die het rectorenkorps uitrolt is het Leuven Learning Lab. Daar moeten activerend onderwijs en educatieve technologie tot een coherent geheel gesmeed worden. De reeds bestaande POC's per faculteit blijven ook hun rol spelen en moeten het docentenkorps blijven betrekken in vernieuwingen zoals de overstap naar activerend onderwijs. Uit de interactie

'Een verplaatsing van de septemberzittijd naar juli zie ik de komende twee jaar niet gebeuren'

[Tine Baelmans](#), *vicerector Onderwijsbeleid*

tussen verschillende niveau's, geledingen en disciplines moeten *good practices* voortvloeden die vertaald kunnen worden naar alle opleidingen.

Vanuit de verschillende betrokken geledingen, zoals docenten, assistenten of doctorandi, klinken vooral positieve verwachtingen. Toch wordt telkens benadrukt dat ze voldoende gehoord moeten worden en dat een top-down aanpak hier averechts zou werken. Ook vanuit de faculteiten is die bezorgdheid er nog.

'Er staat of valt veel met de betrokkenheid bij de verdere uitbouw van de plannen', zegt Isolde

DE VIER INVALSHOEKEN VAN HET BELEIDSPLAN

Interdisciplinair bouwen aan onderwijs

TOEKOMSTGERICHT ONDERWIJS

Via activerende werkvormen en educatieve technologie moeten studenten beter voorbereid worden op de eerste examenkans. Vorig jaar lag de klemtoon nog sterk op een aanpassing van de tweede zittijd. Die staat nu niet meer hoog op de agenda.

Hoe het activerend onderwijs er concreet zal uitzien, is nog onduidelijk. In het beleidsplan ligt de nadruk nu vooral op vrijblijvende tussentijdse evaluatie, in plaats van meer werkcolleges of papers. In Leuven Learning Lab zal dan weer wel worden nagedacht over aanpassingen aan het curriculum in de richting van meer activerende werkvormen.

AANDACHT VOOR ELKE STUDENT

De tweede centrale dimensie in het beleidsplan focust op toekomstige studenten. De klemtoon ligt vooral op een duidelijke oriëntering van nieuwe studenten, aan de hand van pre-academische initiatieven, zoals Junior colleges. Niet-bindende ijkingstoetsen moeten dan weer de begincompetenties en verwachtingen van de opleiding duidelijk in beeld brengen.

Er zal ook meer aandacht gaan naar schakelstudenten en internationale studenten. Voor die laatste wordt er vooral gekeken naar MOOC's en MicroMasters, zodat potentiële studenten van op afstand al kunnen 'proeven' van het onderwijs aan de KU Leuven en zo een duidelijker beeld krijgen. Vaak zijn ze immers niet vertrouwd met het Vlaamse hoger onderwijs en daarom ook onvoorbereid.

VERBREDENDE VORMING

Een aanzienlijk deel van het beleidsplan focust op een verbreding van het opleidingsaanbod.

Daarin zal meer aandacht gaan naar wereldburgerschap en maatschappelijk engagement, onder andere door valorisatie van vrijwilligerswerk, een grotere rol voor service-learning en het ondersteunen van studentondernemerschap.

Die verbredende vorming komt ook terug in een focus op interdisciplinariteit. Bedoeling is om vanuit een interdisciplinaire aanpak en met perspectief op de eigen opleiding te werken naar de plaats die studenten zullen innemen in de samenleving. In het kader van de discussie over de onthaaldagen wordt er nagedacht over een duurzaamheidsvak waarbij studenten kennismaken met allerlei maatschappelijke evoluties.

KWALITEITSVOL ONDERWIJS

Het vierde luik focust vooral op onderwijskwaliteit. Hier is er continuïteit met de vorige beleidsperiode. Het interne kwaliteitszorgsysteem COBRA krijgt een doorstart. Tot enkele jaren terug gebeurde de kwaliteitscontrole door middel van opleidingsvisitaties. Het COBRA-plan stelt de universiteit in staat dat zelf voor haar rekening te nemen. COBRA kent verschillende fases. In eerste fase komt de input van studenten, docenten en medewerkers aan bod via de POC's. In de tweede en derde fase worden die resultaten besproken op respectievelijk facultair en universitair niveau. Volgend academiejaar start een nieuwe cyclus. Studenten krijgen dan opnieuw veel ruimte om te wegen op het onderwijsbeleid.

Verder wordt sterk ingezet op meer erkenning voor het onderwijsaspect. Docenten ervaren dat vaak als het minst gewaardeerde onderdeel van hun opdracht. Qua onderwijs scoort de universiteit ook lager in rankings dan

Buyse, ABAP vertegenwoordiger in de Academische Raad. 'De verschillende geledingen krijgen een prominente plaats in het verhaal van Leuven Learning Lab en hun expertise wordt erkend in het onderwijsplan. Als de verdere implementatie op constructieve en co-creatieve wijze gebeurt, is er veel mogelijk.'

Toelatingsproeven

Naast het activerend onderwijs ziet het beleid ook heil in niet-bindende toelatingsproeven, waardoor studenten zich beter kunnen oriënteren. Het plan is om die stapsgewijs in te richten voor alle opleidingen, dus ook in de humane wetenschappen. Baelmans: 'Ijkingstoetsen geven studenten een beter beeld van hun startcompetenties. Voor ons zijn ze wel enkel relevant als er ook een ondersteuningsaanbod mee gepaard gaat.'

Undivided, het diversiteitsplatform aan de KU Leuven, plaatst enkele vraagtekens bij de inclusiviteit van ijkingstoetsen. 'We erkennen natuurlijk wel de voordelen van toelatingsproeven', zegt Nozizwe Dube van Undivided. 'Het is wel belangrijk dat ze een waarheidsgetrouw beeld geven van de opleiding, omdat ze, zeker bij studenten met diversiteitskenmerken, een sterk afschrieffect hebben. Dat er daarnaast voldoende faciliteiten zouden komen voor studenten die het moeilijker hebben, zien we nog te weinig.'

'We voelen dat de universiteit vooral bepaalde groepen bij voorbaat wil uitsluiten zodat ze die niet meer hoeft mee te tellen in de statistieken. Als dan enkel de sterkste studenten uit minderheidsgroepen overblijven, zijn die statistieken natuurlijk beter.'

En de herindeling van het academiejaar?

Die is nog niet voor meteen. Momenteel worden in verschillende werkgroepen nog de deelaspecten geëvalueerd waarvoor een kalenderwijziging eventueel ingeroepen kan worden, zoals de tweede zittijd en activerende onderwijsvormen. De herindeling zelf is met andere woorden geen prioriteit, al lijkt de kans bestaande dat die er komt via meerdere tussenstappen.

Baelmans: 'De beslissing om iets aan de kalender te veranderen zal altijd ingegeven zijn vanuit onze onderwijsdoelstellingen. Een echte verplaatsing van de septemberzittijd naar juli zie ik de komende twee jaar niet gebeuren. Sleutelen aan de status van de septemberzittijd is eventueel wel een mogelijkheid, maar de wijze waarop zal nog heel wat discussie vergen.' Een vervroeging en inkorting van enkele weken behoort tot de mogelijkheden.

Stura KU Leuven is die denkpijpe genegen. 'Vorig jaar werd de herindeling als een geheel behandeld', aldus Vanmaercke 'Toen was ons standpunt duidelijk voor een volwaardige herkansingsperiode en voldoende tijd om te recupereren. Een vervroeging van enkele weken is dan weer wel een optie.'☺

Breid je brein uit!

Lees nu Het Laatste Nieuws voor maar € 9,95/maand

68%
korting

Surf naar hln.be/student

HLN HET
LAATSTE
NIEUWS

artikel > Service Learning aan de KU Leuven

Engageren kun je leren!

Sinds vorig jaar biedt KU Leuven studenten uit bijna alle faculteiten de kans om aan 'service-learning' te doen: leren door middel van maatschappelijk engagement.

door [Lien De Proost](#)

Dat KU Leuven 'service-learning' lanceerde, kwam niet zomaar uit de lucht gevallen. Inspiratie haalde ze in Latijns-Amerika en de Verenigde Staten, waar deze vorm van leren al lange tijd populair is. Welke mogelijkheden zijn er bij ons en wat maakt deze vorm van leren zo waardevol? We duiken er even in.

Hoezo? Wat? Huh?

'Service-learning is een onderwijsvorm waarin dienen, reflecteren en leren centraal staan', lezen we op de website van KU Leuven. 'Studenten dienen de maatschappij door zich in een concrete gemeenschap te engageren.'

Wat dit leren uniek maakt, bleek onder meer uit een bevraging van deelnemende studenten: 'Er wordt meer gereflecteerd dan bij gewone vakken en dit zorgt voor inzicht in eigen persoon, je opleiding en je relatie tot de samenleving', klinkt het bij Maaïke Mottart, projectcoördinator. 'Het belangrijkste concept lijkt *eyeopener*: dat kwam veel terug

in de bevragingen. De universiteit is jammer genoeg vaak nog steeds een bubbel en service-learning is een perfecte manier om hier uit te breken.'

Ook projectmedewerker Sara Vantournhout benadrukt de uniciteit van service-learning: 'Er is samenwerking, wederkerigheid en wederzijdse erkenning van expertise tussen de student en de maatschappelijke partner. De samenleving en de student zijn hierin complementair en het project is dus voor beide partners even relevant.'

Hoe meer, hoe beter

Dat ook de Leuvense studenten het aanbod van service-learning kunnen smaken, blijkt alvast uit de cijfers. Vorig jaar namen in totaal ongeveer 450 studenten deel aan het uitgebreide aanbod aan vakken. 'Ten opzichte van het startjaar in 2017, neemt de populariteit van de vakken toe', zo stelt Nicolas Standaert, academisch voorzitter: 'Het vak voor de criminologen en theologen is hiervan een goede indicatie. Vorig jaar appliceerden ongeveer twintig mensen voor het vak, terwijl er dat dit jaar bijna honderd waren.'

Dat een service-learning vak gemiddeld meer werk en inzet vraagt, houdt ons dus niet tegen. 'Veel werk schrikt niet noodzakelijk af. Als studenten een vak echt interessant vinden, vinden ze het meestal niet erg om er hard voor te werken', merkt Standaert op.

Een enthousiaste student die dit jaar deelneemt aan het service-learning vak van geschiedenis verklaart nader waarom ze koos voor deze uitdaging: 'Het geeft me de kans om met mijn geschiedkundig onderzoek een bijdrage te leveren aan de maatschappij. Ik zie op die manier op korte termijn een positieve impact van mijn werk. Het maakt me gelukkig te weten dat ik met mijn passie iets goeds kan doen voor anderen.'

Een andere studente raadt iedereen om service-learning te integreren in het curriculum: 'Het was een onevenaarbare ervaring! Wat ik daar geleerd heb, leer je niet uit een boek of via een hoorcollege. Je wordt volledig uit je comfortzone gehaald, maar krijgt zoveel levenswijsheid in de plaats!'

Ook aan de zijde van de docenten horen we positieve noten. Veerle Foulon, docent van het vak

© Anneka Robeyns

‘De universiteit is nog te vaak een bubbel. Service Learning is een perfecte manier om daaruit te breken’

Maaïke Mottart, projectcoördinator

SERVICE-LEARNING AAN DE KU LEUVEN, EEN OVERZICHT

Geen brug te ver

Voor studenten farmaceutische wetenschappen is er het vak Bridge, staande voor de brug die ze slaan tussen de academische opleiding en de samenleving door Bewust te Reflecteren over Inzet en Dienstbaarheid bij kwetsbare groepen die Geneesmiddelen gebruiken en Ervaringen daarover willen delen. Bridge, dus.

Meedenken over de zin van een gevangenisstraf

Ook in de Leuvense gevangenis vindt service-learning plaats. Criminologen en theologen gaan samen met gedetineerden door middel van ethische reflecties en gevangenisliteratuur op zoek naar de zin en onzin van een gevangenisstraf.

Duurzaam ondernemen

De ingenieurs kunnen zich inzetten voor *entrepreneurship in practice*, gaande van een project van Academics for Development tot inzet voor ontwikkelingssamenwerking via de organisatie Humasol. De focus ligt op streven naar een duurzame en inclusievere samenleving in een interdisciplinaire context.

Sociale kwesties onder de loep

Ook voor de historici staan er uitdagingen op het programma. Zij krijgen beter inzicht in complexe sociale kwesties door contact met gemarginaliseerde groepen uit de samenleving, bijvoorbeeld vluchtelingen, kansarme kinderen, daklozen, prostituees, etc. Deze situaties plaatsen ze dan in een historisch én actueel perspectief.

Interculturele interactie

Zelfs de cultureel geïnteresseerden komen aan hun trekken. Voor hen is er een vak dat focust op *intercultural interaction and approaches*. Na het bespreken van concepten, methoden en casussen uit interculturele studies wordt er een actuele vraag geformuleerd, waarvoor de studenten in de samenleving op zoek gaan naar antwoord.

Maatschappijen elders

Sinologen onderzoeken in hun Service Learning vak verscheidene sociale problemen in Chinese context, gaande van migrantenkinderen en vrouwenrechten tot milieu-gerelateerde zaken in het verre Azië.

Erfgoed voor het brede publiek

De archeologen doen aan *community archaeology*: het brede publiek meer betrekken bij erfgoed en archeologie. Studenten ontwikkelen passende hands-on workshops voor kansarme kinderen rond maatschappelijke thema's zoals voedselvoorziening. Ze werken met archeologisch materiaal uit verschillende periodes en zoeken naar patronen, betekenis en banden tussen verleden en heden.

Psychologen kunnen zich wekelijks inzetten als vrijwilliger in een maatschappelijke organisatie. Aan de hand van deze ervaring wordt gewerkt rond vragen als 'Wat kan je voor de samenleving betekenen als psycholoog?' en 'Hoe geef je betekenis aan je werk als psycholoog?'.
Anderzijds is het ook mogelijk om een fonds van KU Leuven te steunen via testament. Ongeveer een derde van de inkomsten van het Universiteitsfonds komt uit testamenten. 'We hebben zelfs ooit een legaat gehad van een persoon die bijna 8,5 miljoen euro naliet aan de universiteit',

Wat kun je voor de samenleving betekenen?

Psychologen kunnen zich wekelijks inzetten als vrijwilliger in een maatschappelijke organisatie. Aan de hand van deze ervaring wordt gewerkt rond vragen als 'Wat kan je voor de samenleving betekenen als psycholoog?' en 'Hoe geef je betekenis aan je werk als psycholoog?'.
Anderzijds is het ook mogelijk om een fonds van KU Leuven te steunen via testament. Ongeveer een derde van de inkomsten van het Universiteitsfonds komt uit testamenten. 'We hebben zelfs ooit een legaat gehad van een persoon die bijna 8,5 miljoen euro naliet aan de universiteit',

Kwetsbare jongeren

Studenten in de lerarenopleiding kunnen een vak opnemen met als thema 'Jongeren, onderwijs en kwetsbaarheid'. De leraren in spe ondersteunen in samenwerking met organisaties jongeren met een lagere sociaal-economische status of van een etnisch-culturele minderheid. Ze gaan op zoek naar inzicht in de relatie tussen kwetsbaarheid, maatschappelijke ongelijkheid en onderwijs.

Startende ondernemers

Handelswetenschappers kunnen kennis maken met service-learning door zich te engageren in bedrijfsprojecten in de sociale economie of door hun reeds opgebouwde kennis over business planning ten dienste te stellen van startende ondernemers uit een kansengroep.

Pedagogische ondersteuning

Pedagogen stellen zich voor een geëngageerde bachelorproef ten dienste van een praktijkorganisatie die gericht is op vorming, onderwijs of ondersteuning van mensen met specifieke noden.

Websites bouwen

De industriële ingenieurs ontwikkelen in hun vak een website voor en met specifieke doelgroepen.

Business-gerelateerde vragen

Ook de FEB in Brussel kan niet ontbreken. Binnen het kader van maatschappelijk verantwoord ondernemen lossen ze business-gerelateerde vragen op, samen met een sociale onderneming of maatschappelijke organisatie.

artikel > Een inkijk in de werking van het Universiteitsfonds van de KU Leuven

Onze universiteit is ook een goed doel

Het Universiteitsfonds is een minder gekend gezicht van KU Leuven, maar daarom niet minder de moeite waard om te leren kennen. Bij deze, een introductie in de ware wereld van fondsen en mecenaat.

door [Laurien Ceuterick](#)

Achter de schermen van onze universiteit bevindt zich het Universiteitsfonds, een centraal orgaan dat instaat voor mecenaat en sponsoring. Het is voorzien in zo'n 130 fondsen en leerstoelen, gaande van archeologisch onderzoek in Turkije tot het steunen van onderzoek naar kanker. We kunnen spreken van een expertisecentrum dat mensen die een schenking willen doen, begeleidt.

Er zijn verschillende manieren om een bijdrage te leveren. Zo kan enerzijds een gift gedaan worden aan een specifiek fonds of leerstoel. Wanneer een gift onbestemd is, beslist de top van de KU Leuven waar het geld naartoe gaat.

Anderzijds is het ook mogelijk om een fonds van KU Leuven te steunen via testament. Ongeveer een derde van de inkomsten van het Universiteitsfonds komt uit testamenten. 'We hebben zelfs ooit een legaat gehad van een persoon die bijna 8,5 miljoen euro naliet aan de universiteit',

vertelt Isabel Penne, directeur van het Universiteitsfonds.

Voorbeeldfunctie

Penne merkt op dat in de Vlaamse cultuur de voorbeeldfunctie een belangrijke rol speelt. Geld weggeven is voor velen een groot engagement, maar andere mensen zien geven, werkt aanstekelijk.

Vooraf inzamelacties die in de media komen, zorgen voor een toename in het aantal schenkers. In 2017 bijvoorbeeld, het jaar waarin professor Johan Swinnen de actie 'Post voor Compostella' organiseerde, was er een stijging tot 10 000 schenkers. Elke bijdrage, hoe klein ook, is van belang. 'Het fijne is dat we na vijftien jaar echt kunnen beginnen aantonen waar dingen zijn veranderd dankzij mecenaatsgeld', meldt Penne met groot enthousiasme.

Bij fondsenwerving is vooral vertrouwen belangrijk. Het Universiteitsfonds zet dan ook alles in om voor voldoende transparantie en

communicatie te zorgen naar haar schenkers toe. Uit recent onderzoek blijkt dat 96% van de schenkers erop vertrouwt dat hun geld correct wordt besteed. Het Universiteitsfonds slaagt dus in haar opzet.

Fundraising is fun

Een belangrijk feit dat onder studenten nog niet bekend genoeg is, is dat ook kleine bijdragen het verschil kunnen maken. 'Onze belangrijkste doelstelling naar de toekomst toe is om alumni en studenten meer te betrekken', aldus Penne. Slechts 25% van de schenkers zijn alumni. Dat percentage ziet het fonds in de toekomst graag stijgen.

Ook studenten zouden op een plezierige manier een steentje kunnen bijdragen via allerlei initiatieven. 'Het zou fijn zijn als de studenten bij hun activiteiten af en toe een klein deel voor een fonds van de KU Leuven zouden bestemmen', aldus Penne.

Grote namen

De meeste fondsen en leerstoelen dragen de naam van een persoon. Enkele bekende namen zijn onder andere Tom Boonen, Zuster Jeanne Devos en Wilfried Martens.

Ook is er bijvoorbeeld het Bart Ver-

‘We hebben ooit een legaat gehad van iemand die 8,5 miljoen euro naliet aan de universiteit’

Nicolas Standaert, academisch voorzitter

beeck-Fonds. Bart is overleden aan het Ewing-saroom, een zeldzame botkanker. Om onderzoek te stimuleren naar deze kanker, heeft de familie van Bart het heft in eigen handen genomen en een fonds opgericht in Barts naam. Dit fonds is een van de velen dat de naam draagt van een overleden persoon.

Volgens Penne is het mooi dat mensen aan een negatieve gebeurtenis ook iets positiefs koppelen, namelijk het oprichten van een fonds om bijvoorbeeld lotgenoten een hart onder de riem te steken of om hun geliefden te herdenken. Dat fondsenwerving aan de KU Leuven dus meer inhoudt dan enkel geld ontvangen, is bij deze duidelijk. ☺

© Anneka Robeyns

Geloven in Jezus en de liefde. Een portret: Hilke Pattyn

‘Dat wij niet allemaal paters en nonnetjes zijn’, zegt het meisje voor mij terwijl ze haar presidium-trui over de stoelleuning hangt. Over Hilke, een katholieke studente die gelooft in Jezus en de liefde.

door **Mirjam Eren**

23 jaar geleden werd Hilke Pattyn geboren, in Westrozebeke, een conservatief West-Vlaams boerendorpje. ‘Ik ben enig kind, dus het *kep-pekindje* van mijn ouders’, geeft ze toe. Hilke krijgt het katholieke geloof met de paplepel ingegoten. ‘Voor mijn mama was ik een godsgeschenk. Toen ze vernam dat ze zwanger was, is ze meteen naar Lourdes gegaan.’ Hilke is haar ouders heel dankbaar, ook al is het niet altijd gemakkelijk geweest.

Meer dan ‘Hilke, de gelovige’

Op haar 15de probeert Hilke uit de kast te komen, maar ‘zolang de kast in Westrozebeke stond, zouden de deuren gewoon dicht blijven’. ‘Ik heb me lang schuldig gevoeld over mijn geaardheid, dat rijmde niet met ons geloof. De vrouw van de bakker vroeg mijn mama waar ze dat aan verdiend had, ze hadden me toch religieus opgevoed? Het deed pijn om te zien hoe mijn mama zich voor mij moest schamen.’

Ik heb me lang schuldig gevoeld over mijn geaardheid, dat rijmde niet met ons geloof

Op haar 18de gaat Hilke naar Leuven. ‘Dat was een nieuwe wereld die openging. Ik ontdekte dat er ook niet-West-Vlaamse katholieken zijn. En ik ontdekte dat je wél katholiek én holebi kan zijn.’

Hilke raapt hier dan ook de moed bijeen om een tweede keer uit de kast te komen. ‘Ik wilde het op een plek doen waar mijn moeder geen scène zou maken: de Colruyt. Ik zei: ‘Mama, ik heb een lief.’ – ‘Ah, en hoe heet hij?’, vroeg ze. ‘Het is een ze’, zei ik. En toen zei ze: ‘Meisje, ik ben content voor u.’ Dat was een heel mooi moment. Mijn vader heeft eerst een maand niet tegen mij gesproken, maar een van de eerste dingen die hij daarna zei was: ‘Het is mijn lot in het leven

Elke editie interviewt **Veto** een student die een bepaalde religie aanhangt. Wat betekent dat voor hen?

©Lien De Proost

omringd te worden door schone vrouwen.’”

In Leuven vat Hilke haar studie godsdienstwetenschappen aan. Jaren vol boeiende mensen en heel wat ervaringen volgden, van toneel tot presidium tot vrijwilligerswerk als aalmoezenier in de gevangenis.

Waarom de gevangenis haar zo aanspreekt? ‘Gevangenis zijn ontstaan vanuit een katholiek gedachtegoed: mensen beter maken. Binnen de gevangenis wordt er dan ook veel aandacht besteed aan pastoraal werk en dat is vooral veel met mensen praten. Een gevangenis is niet wat er getoond wordt in Orange is the New Black of Gent-West. Je leert een gevangenis van binnenuit kennen en ik vind het belangrijk om die wereld naar buiten te brengen.’

Dat gelovigen blindelings geloven is een vooroordeel dat uit de wereld moet geholpen worden

In wat Hilke vertelt, komt naar voren hoe belangrijk zij het vindt met een open en onderbouwde blik naar de wereld te kijken. ‘Niet alle katholieken zijn paters of nonnetjes. Wij gaan ook uit, wij zijn ook zat, wij vloeken ook, en vooral, wij denken ook na.’

‘Ik heb vrienden die exacte wetenschappen studeren en geloven, dat bestaat dus, hé! Dat gelovigen blindelings geloven is een vooroordeel dat uit de wereld moet geholpen worden. Vroeger droeg ik soms een kruisje, maar dat doe ik nu niet meer. Ik hou ervan mensen te shockeren met het nieuws dat ik geloof. Ik ben Hilke die toneel speelt, op meisjes valt en in het presidium zit - en o ja - ik geloof ook. Mensen vallen soms echt uit de lucht. Ik ben meer dan ‘Hilke, de gelovige’.”

Het mooiste is de liefde

De relatie die Hilke heeft met het katholicisme veranderde doorheen de tijd. ‘In mijn jeugd leerde ik het traditionele gezicht van de religie kennen: elke zondag naar de mis gaan, waar ik dan vaak amper iets van verstond.’ Op haar twaalfde beslist Hilke om haar plechtige communie niet te doen. Nog niet. ‘Ik was er nog niet klaar voor. Ik zou het voor de cadeaus doen en dat wilde ik niet.’

Hilke volgde vijf jaar lang elke maand catechese. Zo leefde ze echt toe naar het moment van het vormsel. ‘Toen de pastoor een kruisje op mijn voorhoofd zalfde, heb ik moeten huilen, dat was zo’n mooi moment. Ik ben mijn ouders heel dankbaar dat ze mij de kans hebben gegeven mijn vormsel uit te stellen.’

‘Geloof is iets heel persoonlijk en ligt voor iedereen anders. Je moet niet standaard geloven. Mijn religie is een herinneringendoos. Ze belichaamt dat traditionele van thuis uit, het meer

Of ik nu in de mis zit in Westrozebeke, of opga in de massa van de Sint-Pieterskerk, het voelt overal als thuiskomen

conservatieve van de Wereldjongerendagen en de kloosterordes, het meer ruimdenkende van IJD – de jongerenbeweging van het bisdom –, de theoretisch onderbouwde blik dankzij mijn studies in Leuven, de verhalen van andere gelovigen en nog zoveel meer. Iedereen gelooft op zijn manier.’

‘In de gevangenis vragen ze me soms om uit te leggen wat mijn geloof voor mij betekent. Dan beschrijf ik dat als een mantel die warmte geeft en me beschermt. Het mooiste aan het katholicisme is de onvoorwaardelijke liefde. Ik voel mij soms eenzaam, maar ik heb me nog nooit alleen gevoeld. God is er altijd, en dat is een onnoemelijk warm gevoel. Ik heb het moeilijk gehad met mijn geaardheid. Ik zal bijvoorbeeld nooit voor de kerk mogen trouwen, dat staan de regels jammer genoeg niet toe. Maar ik weet dat God iedereen graag ziet, dus mij ook. God is liefde en liefde is God.’

Gevangenis zijn ontstaan vanuit een katholiek gedachtegoed: mensen beter maken

Thuis in het katholicisme

Toch is het katholicisme volgens Hilke niet de enige waardevolle religie: ‘Ik vind andere religies echt boeiend, anders ga je natuurlijk geen godsdienstwetenschappen studeren. Ik ben ervan overtuigd dat we veel van elkaar kunnen leren.’

In het kader van haar studie ging Hilke een maand naar India om er kennis te maken met verschillende oosterse religies en in Israël zag ze hoe mooi het christelijke, joodse en islamitische geloof er samen kunnen komen. Maar of Hilke zich ooit zou bekeren tot een andere religie? ‘Nee, voorlopig zou ik niet weten waarom. Ik voel me thuis in mijn geloof. Of ik nu in de mis zit in Westrozebeke waar ik alles kan meezeggen, met kotgenoten samenkom in de kapel van Leo XIII of gewoon anoniem opga in de massa van de Sint-Pieterskerk, het voelt overal als thuiskomen. Voor mij is er tot nog toe niets wat in de buurt komt van Jezus.’

artikel > De universiteit en haar studenten tijdens de oorlog

Leuven, bezette stad

De Eerste Wereldoorlog spaarde Leuven en haar universiteit niet, integendeel. Een bibliotheekbrand, gevluchte of strijdende studenten en professoren: de KU Leuven in oorlogstijd.

door Ana Van Liedekerke en Willem Konings

In de nacht van 25 op 26 augustus 1914 steken de Duitsers de Universiteitshal en haar achttien-de-eeuwse bibliotheekvleugel in brand. Het was een van de meer dan 1000 gebouwen – waaronder ook sommige van de belangrijkste drukkerijen en met manuscripten van boeken die ter perse lagen – die in vlammen opgingen als vergelding voor een door de Duitsers geveinsde Belgische scherpshuttersaanval. Ook wegens de 248 gevallen slachtoffers kreeg de daad een enorme weerklank in de internationale publiek opinie. *Le sac de Louvain* werd al snel vergeleken met de *Sacco di Roma* in 1527 door keizer Karel V, en de brand van de universiteit met die van de bibliotheek van Alexandrië. Leuven zou echter niet zoals Ieper een merkteken worden van de absurditeit van de Grote Oorlog. Integendeel, Leuven werd een hoeksteen van het intellectueel verzet tegen de oorlog. *The Times* sprak weldra van *the Oxford of Belgium* en de Duitse historicus Schivelbusch noemde Leuven 'het Sarajevo van de Europese intelligentia'.

Ik trek naar het front en neem mee: boeken en wapens

Wat moest dit intellectuele Pompeï ondertussen met zijn studenten? Veel jongemannen van de KU Leuven konden 'gelukkig' dienen aan het front. Maar liefst 1173 van de 2600 studenten zouden daar terecht komen. Ze waren afkomstig van voornamelijk rechten, medicijnen, wijsbegeerte en letteren, de *écoles spéciales* (een ingenieursopleiding) en wetenschappen. Archivaris Mark Derez, verbonden aan het Universiteitsarchief en auteur van verschillende publicaties over de universiteitsbrand vult aan: 'Ook 880 oud-studenten waren actief aan het front (*samen dus een totaal van 2053, red.*). Zowel bij de gewone studenten als bij de alumni zaten bovendien oorlogsvrijwilligers. Bij die laatste groep waren dat bijvoorbeeld artsen die in medische hulpgroepen aan het front opereerden of bij het onder het Rode Kruis ressorterende Sint-Thomashospitaal in Leuven. Onder de theologiestudenten had je ten slotte ook veel ambulanciers (*onder meer omdat het hospitaal*

Leuven werd een hoeksteen van het intellectueel verzet tegen de oorlog

© Universiteitsarchief KU Leuven

zich huisvestte in de huidige gebouwen van het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte, red..' Ook professoren ondersteunden die universitaire kliniek. Ze groeide uit tot een van de belangrijkste in Leuven voor gewonde soldaten, zelfs voor Duitsers. Ze zou gedurende ongeveer een jaar functioneren. Buitenlandse humanitaire hulp zorgde voor financiële middelen.

Waarom wilden zoveel studenten vechten? 'Om te beginnen hadden de meesten als dienstplichtigen geen keuze, maar ook patriotisme en verontwaardiging waren belangrijke motieven. Men had de inval niet verwacht, Duitsland stond hoog aangeschreven, als de spits in wetenschap en technologie. Leipzig, München en Berlijn waren belangrijke studieplekken. De briljantste koppen

uit Leuven trokken naar Duitse universiteiten, werden dan hier weer prof en richtten studentenverenigingen op naar Duitse traditie. Cantussen en codices zijn allemaal oorspronkelijk geïmporteerd uit Duitsland. Veel intellectuelen en kunstenaars (*een bovenlaag boven studenten voornamelijk, red.*), moeten we ons wel realiseren, waren de 'gezapige' vrede moe en wilden wel een oorlog onder invloed van het futurisme (*een kunststroming die oproept tot geweld, red.*). Ook beseften veel studenten niet wat oorlog voeren inhield en bestond er een zekere naïviteit.' Voor het Belgische gevoel bleek het wel een boost. 'Het

'Mensen moeten zich weer realiseren wat vluchten betekent'

Mark Derez, Universiteitsarchief

flamingantisme werd ook onder Vlaamsgezinde studenten massaal verruild voor belgicisme. Veel van hen gingen ineens strijden voor de nationale bevrijding, in plaats van voor de Vlaamse zaak'.

Cambridge en Parijs reiken Leuven de hand

Gelijktijdig met de 'inzet' van jongemannen aan het front werd Leuven een hart onder de riem gestoken door onder andere Cambridge en het Katholiek Instituut van Parijs (*institut catholique*). Die boden de universiteit aan haar activiteiten in het buitenland te hernemen. Steun betuigen aan de bezetter door een hernieuwde opening, ook elders, wilde de Leuvense trots echter niet. Op 8 oktober kwam de definitieve beslissing om geen lessen meer in te richten tot na de oorlog. Derez verduidelijkt: 'Studenten uit de leeftijdsklassen van 20 tot 35 jaar werden opgeroepen om te gaan vechten. Alle Belgische universiteiten gingen dus dicht (*bijvoorbeeld ook de Vrije Universiteit van Brussel en de UGent tot 1916, red.*) na onderling overleg tussen de rectoren. Ook om elkaar geen concurrentie aan te doen en geen studenten af te snoepen. Bovendien verbleven 35 Leuvense professoren in het buitenland.'

Juist omdat vele docenten niet aanwezig waren, kwam ook het idee om naar een andere stad te verhuizen niet van de grond. Ook mochten Belgische jongemannen vanaf de herfst van 1914 het land niet meer verlaten van de militaire overheden. De studenten die voorheen al naar Nederland waren gevlucht hadden wel de optie om daar verder te studeren. Zo had de universiteit Utrecht in 1914-15 een bijzondere leergang voor gevluchte studenten. Begin 1915 startte in het kamp Amersfoort bovendien een 'gesloten universiteit'. Daar gaven Belgische en

Nederlandse professoren lessen aan een 100-tal geïnterneerde Belgen.

De slachtoffers

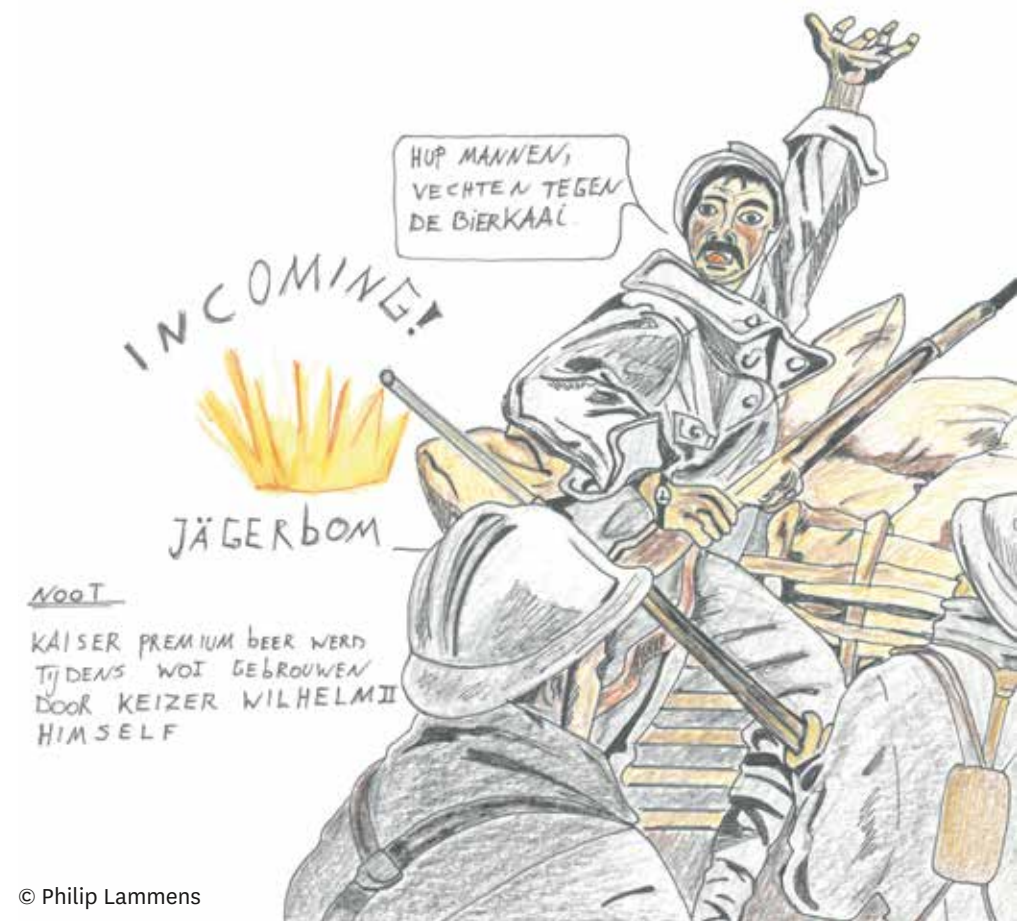
De eindbalans van het mondiaal conflict was al bij al zwaar: 195 gevallen studenten, onder de alumni 152. Derez: 'De meesten sneuvelen tijdens de invasie in 1914 of tijdens het eindoffensief in 1918 wanneer ze uit de loopgraven moesten, bijvoorbeeld aan het kanaal te Merendree, dicht tegen Wapenstilstand aan. Ook na de oorlog stierven er echter nog aan verwondingen. Daarnaast zijn 34 studenten en alumni niet als soldaat omgekomen, maar gefusilleerd geweest. Ook proffen lieten het leven door vergeldingsacties. Vincent Lenertz, docent en ingenieur-architect, was zo iemand die de Duitsers aan de Tiensevest (*op 25 augustus voor zijn huis, red.*) dood schoten. Zijn lijk moest vervolgens van de bezetter enkele dagen blijven liggen.'

'Een ander bekend, maar beter afgelopen, verhaal is dat van de rechtenstudent Hervé de Gruben, die zeer uitvoerig de gruweldaden van Leuven beschrijft in zijn mémoires. Hij vocht niet, maar stond in dienst van het Sint-Thomas-hospitaal. Hij is later ambassadeur geworden van België in Duitsland en speelde na wereldoorlog twee een rol in de eerste grote verzoeningspoging

tussen de twee landen. Zo is Adenauer op bezoek geweest (*de toenmalige bondskanselier van de BRD, red.*) ter 'verontschuldiging' voor de brandstichting van de universiteitsbibliotheek. Die was ondertussen al een tweede keer in lichterlaaie gezet, ook tijdens de Tweede Wereldoorlog.'

'Ontwapenen' op Wapenstilstand

Waarom moeten we die verhalen van de Leuvense studenten en professoren blijven vertellen? Die vraag stellen, is de vraag stellen naar het belang van herdenken. Volgens Derez blijft dat fundamenteel. 'Het herdenken van Wapenstilstand vergroot de empathie in huidige conflicten. Wat betekent het om op de vlucht te zijn? Om ergens opgevangen te worden? Mensen moeten zich weer realiseren wat vluchten betekent. Er waren een miljoen Belgen op de vlucht in 1914. Dat waren voor een groot deel gewone mensen.' Hoe herdenken we concreet in Leuven? Op 11 november speelt de nieuwe Vredesbeiaard in Abdij van Park. De hemelse klank daarvan, mag ons aanzetten blij te zijn. Omwille van de nieuwe universiteitsbibliotheek. Waardevolle monumenten worden immers nog steeds vernield, denk aan de tempels in Palmyra door toedoen van IS. Ook omdat studenten zich weer ten volle kunnen toeleggen op studeren. Geen evidente luxe. ☺

© Philip Lammens

longread > Over herdenken met oog op de toekomst

Nooit meer oorlog?

Dit jaar herdenken we WO I, en daarmee al de verhalen die tot een te vroeg einde gekomen zijn. Een oorlog kent geen winnaars. Toch kent de geschiedenis legio strijdverhalen. Komt er echt nooit meer oorlog bij ons?

door [Vincent Cuypers](#) en [Jef Cauwenberghs](#)

Hoe oorverdovend moet de stilte geweest zijn. Vier lange oorlogsjaren, tonnen staal, diepe kraters in land en ziel, miljoenen doden. En plots alles voorbij met een simpele pennentrek in een desolate treinwagon. Alleen de klaprozen bleven als stille getuigen van een on- en bovenmenselijke slachting. Stille getuigen van wat mensen uit blinde overtuiging mekaar kunnen aandoen. Stille getuigen, die ons niet tegengehouden hebben meerdere malen opnieuw in de fout gegaan. Na Eén volgde Twee. Bloed vergolden met ander bloed. Joods bloed, Koreaans bloed, Vietnamees bloed, Bosnisch bloed, Rwandees bloed. En toch bleef de gedachte: 'Nooit meer!'. Of moet er een vraagteken bij?

Lest we forget

Nooit meer oorlog. Al honderd jaar lang de gedachte die weerklinkt, overal te lande, op elke herdenking. Het epicentrum van die herdenkingen ligt in Ieper, één van de meest getroffen steden toen. Elke dag, kort voor achten, wordt de weg onder de Menenpoort, het grote monument ter ere van de oorlogsslachtoffers uit het Gemenebest, gesloten voor het verkeer. Klaroemblazers van het Ieperse brandweerkorps heffen hun instrument en spelen de *Last Post*. Dat doen ze al sinds 1928, aldus Benoit Mottrie, voorzitter van de Last Post Association, de vzw die de organisatie op zich neemt. 'Bij de inhuldiging van de Menenpoort werd door een aantal blazers de Last Post geblazen. Het waren enkele Ieperlingen die een manier zochten om de gevallen soldaten te blijven eren en herdenken besloten dat te blijven doen.' Dat doen ze elke dag, sinds 1928, op moment van schrijven al 31210 keer.

'De belangrijkste reden is natuurlijk om alle namen van alle soldaten die in onze streek sneuvelde te herdenken. We vinden dat zelfs na honderd jaar nog heel belangrijk. Daarnaast doen we het om een les te geven aan onze jeugd, onze volgende generaties, en zeggen: als je het

niet 'in der minne' kunt oplossen, zie dan wat er gebeurt.'

Speciale band

De vele herdenkingsevenementen blijven niet altijd vrij van kritiek. Historicus Raf Praet van de Vlaamse Vredesbeweging is een van vele betrokkenen die de patriotische toon wat wil milderen. 'Er zit nog altijd veel Vaderlandse heroïek in de herdenking, zeker in de Britse traditie. Daar spelen de grote verhalen nog. Bij de Fransen en de Belgen iets minder, bij de Duitsers dan weer niet. We moeten daar echter een beetje mild voor zijn. Rond dat *carcan* van die grote nationale verhalen hebben zich kleine verhaaltjes kunnen ontwikkelen zodat we evolueren naar een soort multifocale blik op WO I.'

Het herdenkingsthema aansnijden is niet altijd even gemakkelijk. Waar mensen hooguit eens fronzen bij een modern conflict krijgt voor velen het verleden een emotionele connotatie.

'Er is een soort verbondenheid, een familiaal element. De gedachte dat je voorouders deel-

genomen hebben aan een mondiaal conflict dat de wereld mee heeft gevormd. We zien hen bijna voor onze neus de mythevorming ingaan. De Eerste wereldoorlog is een bijna mythisch moment, een vormend moment voor de wereld. Het doet me zelf ook iets hoor, te weten waar mijn overgrootvader gevochten heeft', zucht Praet. Dat familiaal speelt zeker bij de inderdaad soms bekritiseerde Britten een rol, aldus Benoit Mottrie: 'de overgrote meerderheid van de bezoekers onder de Menenpoort komen uit de Commonwealth-landen. Die mensen willen hun roots, hun familiegeschiedenis opgraven, en in de voetsporen van hun voorouders treden. Dus komen ze alles hier bezoeken.'

Echt nooit meer?

De vraag die elke herdenking onvermijdelijk oproept, is uiteraard of het ons weer kan overkomen. Sommigen zeggen van wel, anderen van niet, we kunnen slechts gissen. Volgens Praet is het onwaarschijnlijk dat een gelijkaardige 'conventionele' oorlog nog uitbreekt. Zelfs de

('Er is een soort verbondenheid met het oorlogsverleden')

© Vincent Cuypers

'Burgers zomaar naar het front sturen, dat gaat niet meer. Onze democratie aanvaardt dat niet langer'

[Lutgart Claes](#), commandant van de Koninklijke Militaire School.

conflicten in het Midden-Oosten mogen we zo niet zien: 'Mocht het Syrische conflict zijn uitgevochten zoals in 1914 dan hadden we opnieuw een Wereldoorlog gehad die de wereld had vernietigd. Het halfslachtige compromis is dan bombarderen, maar geen boots on the ground. De *Materialslacht* van WO I is voorbij. De mens is aan de limieten van haar vernietigingskracht gekomen en hij beseft ook wel dat we op andere manieren aan politiek moeten doen.'

Voor Christophe Busch, directeur van het museum Kazerne Dossin, is dat niet zo evident. Op de vraag of oorlog in de traditionele betekenis van het woord nog mogelijk is, antwoordt hij kort en duidelijk: 'Ja. Ik kom net terug uit de Balkan. Dat is één van de best denkbare voorbeelden van hoe conflicten ook vandaag in Europa nog mogelijk zijn. Kijk naar Srebrenica en hoe men mekaar daar afgeslacht heeft op basis van etniciteit.'

Die kwestie van etniciteit en groepsdenken komt in elk verhaal over oorlog naar voren, alsof de eeuwenoude spanning tussen kosmopolitisme en de nood aan collectieve identiteit en geborgenheid steeds weer aan de basis van conflicten opduikt. Ook in West-Europa, aldus Busch: 'We zien tegenwoordig een soort polarisatie op basis van een verloren gewaande identiteit die op de helling staat door de komst van buitenstaanders. Een andere vorm van nationalisme dat staatsgrenzen overschrijdt in de vorm van een internationale identitaire beweging. Denk aan *génération identitaire* in Frankrijk of Schild en Vrienden in Vlaanderen.'

Volgens Praet is de confrontatie tussen groepen niet per se fataal: 'Iedere zinvolle dialoog gaat uit van een zelfbewustzijn van het zelf om dan met de Ander om te gaan. We zien dat de generatie die nu in de multiculturele wereld opgroeit minder idealistisch omgaat met die diversiteit en het meer als een gewone realiteit ziet. Ze kan beter omgaan met verschillen. Confrontatie is niet iets negatiefs.'

Etniciteit is ook niet het enige probleem, vertelt Generaal-Majoor van het Vliegwezen Lutgart Claes, commandant van de Koninklijke Militaire School. 'Heel wat brandhaarden die we vandaag kennen zijn te wijten aan 'failed states', waar de regering als dusdanig geen macht meer heeft en zijn burgers niet meer kan beschermen. Dan

krijg je burgeroorlog, terrorisme, of corruptie en misdaad. Dat is geen rustgevende maatschappij waarin men gezond kan leven en zich ontwikke-

ook zo dat Europa niet alleen politiek maar ook economisch verweven is. In feite is het enkel nog de politiek die nationaal georganiseerd is.'

Individuele gevolgen

Hoewel de meningen verdeeld zijn, lijkt niemand helemaal te willen uitsluiten dat er op Belgische bodem nog conflicten zullen uitbreken. De vraag is echter of wij dan op dezelfde manier naar de loopgraven moeten als onze voorouders. Volgens Claes is dat onmogelijk. 'Burgers zomaar naar het front sturen, dat gaat niet meer. De legers van vandaag zijn hoogtechnologisch. Zoals tijdens de Eerste Wereldoorlog massa's jongens uit de fabrieken en de boerderijen halen en met een uniform, een geweer en een paar kogels naar het front sturen, dat kan en mag niet meer. Onze democratie aanvaardt dat niet langer.'

Bovendien is het karakter van het conflict veranderd. 'Het gaat vaak om heimelijke zaken. Cyberaanvallen, destabilisering van de economie, onderbreken van elektriciteit, het overnemen van het *internet of things*', legt Claes uit. Die hoogtechnologisch legers veranderen het plaatje voor de beroeps militair, maar het

'Vrede en veiligheid is niets dat onveranderd je deel blijft'

[Lutgart Claes](#) Generaal-Majoor van het Vliegwezen

len'.

Toch moeten we ons ook niet al te ongerust maken. 'De multipolaire politiek die België sinds de Tweede Wereldoorlog voert - we zijn *founding members* van de EU, de UNO en de NAVO - zorgt ervoor dat we ons kunnen nestelen in een heel radarwerk van alliantiesystemen waar we elkaar steunen maar uiteraard ook ons deel moeten doen. Als iedereen zijn steentje bijdraagt is het geheel sterker dan de delen. Daarnaast is het

© Vincent Cuypers

gevaar verbreedt zich. 'Overlijden is voor ons een aanwezig risico, maar als je ziet: de Grote Oorlog heeft ongelooflijk veel slachtoffers gemaakt, maar toen waren maar - met alle respect uiteraard - 40% van alle slachtoffers burgers. In 1939-1945 waren dat er 60%, vandaag, 2018, zowel in Syrië, Irak als in Afrika, zijn tot 90% van de slachtoffers burgers.'

Stabiliteit en vrede blijven de noodzakelijke voorwaarde voor menselijke ontwikkeling. Claes ziet dan ook geen probleem in militarisering. 'Ons buitenlands beleid is erop gericht dat het defensieapparaat een afschrikkend effect moet hebben. Dat inzetten is uiteraard de allerlaatste oplossing. Maar het blijft relevant. Een van de Duurzame Ontwikkelingsdoelen die door de VN voorop worden gesteld is 'vrede en veiligheid', en dat is onze hoofdtaak. Dat zien we ook in Afrika: als je geen vrede en veiligheid hebt, kan een maatschappij zich niet ontwikkelen. Dat is iets dat we in België soms te vanzelfsprekend vinden. Vrede en veiligheid is niets dat onveranderd je deel blijft. Je moet daarvoor werken. Dat hebben de terreuraanslagen ons wel geleerd.'

De weg loopt verder

They shall grow not old, as we that are left grow old: / Age shall not weary them, nor the years condemn. / At the going down of the sun and in the morning / We will remember them. Tijdens de Last Post weerklinkt elke keer de zogenaamde 'exhortatie', die oproept tot herdenken. Want daar gaat het om: al die verhalen die tot een te vroeg einde gekomen zijn. Een oorlog kent geen overwinnaars, aan elke kant vallen doden. Zo eenvoudig is het. Alleen als de oorlog leidt tot duurzame vrede, zijn er winnaars. Dan wint ie-

deren. In Ieper blijven ze dapper elke dag de Last Post blazen, om ons daaraan te herinneren. 'We doen dat niet voor toerisme', verduidelijkt Moitrie. 'We zijn geen attractie, we houden een herdenkingsceremonie. Of er daar nu veel of weinig mensen zijn, we zijn besloten dat te blijven doen. Wij doen sowieso verder.'

Ondertussen gaat het leven door. Oorlog is geschiedenis, en geschiedenis beweegt voortdurend. Als voorbijgangers in die geschiedenis kunnen we maar stilstaan bij die andere voorbijgangers wiens passage door gruwel in de kiem is gesmoord. Zoals Willem Vermandere zingt: 'Als je van je leven in de Westhoek passeert, door

'We zijn geen attractie, we houden een herdenkingsceremonie. Of daar nu veel of weinig mensen zijn, wij doen verder'

Benoît Mottrie, voorzitter Last Post Association

regen en noorderwinden, keert om de tijd - als je hier passeert. De oorlog ga je hier weer vinden. Ja, 't is de oorlog die je hier. Altijd iemands, vader, altijd iemands kind. Duizend en duizend soldaten.'

Zekerheid omtrent vooruitgang hebben we na die alles vernietigende oorlogen niet meer. Onzekerheid is echter niet onvereenigbaar met hoop. Maar dat brengt ons terug bij de klaprozen die uit het omgewoelde slagveld opschoten. De soort gedijt goed in verstoorde grond, symbool van het leven dat na elke klap weer rechtkrabbelt. Nooit meer oorlog. Nooit meer oorlog? Nooit meer oorlog! ☺

Hongarije dankt genderstudies af: 'Ideologisch niet neutraal'

De Hongaarse regering heeft in augustus aangekondigd om universiteiten het recht te ontnemen om masterdiploma's in de genderstudies uit te reiken. Op 20 oktober is dit decreet in werking getreden.

door [Pieter Jaspers](#)

Of het nu is om je cultuur te verbreden, of om even van het ellendige Belgische weer af te zijn, studeren in het buitenland blijft een aantrekkelijk idee. Gelukkig biedt onze wereld van onethische Ryanair-vluchten en saaie EU-bureaucraten de perfecte voorzieningen. Toen de staatsuniversiteit ELTE in februari 2017 haar masteropleiding in de genderstudies aankondigde, bibberde de Hongaarse politiek meteen. Lorinc Nacs, leider van de jeugdafdeling van de christendemocratische partij (KDNP), kwam er onmiddellijk met een open brief: genderstudies is een gevaar voor de Hongaarse waarden en de demografische toestand van het land. Een studiecentrum voor families zou in die opzichten veel geschikter zijn. Politiek zwaargewicht Bence Rétvári, coalitiepartner van premier Orbán, noemde de richting marxistisch-leninistisch en stelde dat geen belastinggeld mag gaan naar een discipline waarnaar geen vraag is op de arbeidsmarkt, noch bij studenten zelf.

Ideologische strijd?

Dat genderstudies niet bepaald een hoog aanzien genieten blijkt onder meer uit de consequente onthoudingen van Fidesz-parlementsliden bij Europarlementsvoorstellen die de man-vrouw ongelijkheid willen aanpakken. Veerle Draulans, expert genderstudies en coördinator van de interuniversitaire master aan de KU Leuven, plaatst de afschaffing ook in dit perspectief: 'In het Hongarije van Orbán is er kennelijk geen ruimte voor het onderzoeken van dergelijke demografische trends naar bijvoorbeeld regenboogfamilies.' Ook het argument van de vraag op de arbeidsmarkt is voor haar niet serieus te nemen. 'In heel wat sectoren is genderexpertise een belangrijke troef. Aan de oprichting van een masterprogramma gaat een zeer intensieve voorbereiding vooraf, inclusief een 'arbeidsmarktverkenning' en gesprekken met mensen in diverse beroepsvelden.

Recent werden nochtans zeven 'bullshitpapers' gepubliceerd in Noord-Amerikaanse gendervakbladen. Draulans nuanceert: 'Ik heb in Nederland een van de zwaarste gevallen van wetenschapsfraude, met hoogleraar psychologie Diederik Stapel van de Universiteit Tilburg, van nabij meegemaakt, want ik was toen deeltijds verbonden

© Anneka Robeyns en Daan Delespaul

aan de UVT. Een enorme schokgolf. Maar werd daarmee het hele vakgebied psychologie in vraag gesteld? Neen.'

Daar komt dan nog eens bij dat de publieke opinie nauwelijks wakker ligt van de kwestie. 'Het belangrijkste punt is dat je er niet zomaar mag vanuit gaan dat wanneer een politieke partij een bepaald idee naar voor schuift, dat iedereen die daarvoor stemt het eens is met die opvatting. Mensen hebben heel verschillende redenen om voor Fidesz te stemmen', zegt Peter Vermeersch, coördinator Leuvense Internationale en Europese Studies (LINES). De publieke opinie is inderdaad minder bezig met een ideologische strijd over waarden en traditie blijkt uit een publieke opinie survey van het International Republican Institute (2-8 maart 2017). Ze is in eerste plaats bezorgd over armoede, corruptie en veiligheid.

Europa en academische vrijheid

Expert in Centraal en Oost-Europese politiek en gastdocent aan de KU Leuven, Tom Casier, duidt het belang van de Hongaarse werkwijze: 'Ik denk dat het de zoveelste stap is in een proces waarbij men stelselmatig probeert de academische vrijheid uit te hollen en probeert de universiteiten te dwingen, niet door grote actie, maar door kleine stapjes, lessen te geven en onderzoek te doen die niet meer passen bij de ideologie van het regime.'

'Je moet het zien als een soort van actie tegen bepaalde intellectuelen. Er was een tijdje geleden een tijdschrift, verwant aan Fidesz, dat een lijst

heeft gepubliceerd van gevaarlijke wetenschappers; wetenschappers die geen nuttig of goed onderzoek doen. Die wetenschappers worden gezien als een soort van intellectuele elite, die vaak achter de protestbewegingen zit.'

Zowel Vermeersch als Casier zien geen onmiddellijke oplossing komen vanuit Europa. Het Sargentini-rapport dat recent artikel 7 van de Europese Unie heeft opgestart en het stemrecht van Hongarije kan afnemen is geen echte oplossing. De procedure vereist immers dat alle landen in de Europese Raad zich uitspreken over de schending van EU-principes. De huidige Poolse regering heeft laten verstaan dat het haar veto zal stellen. 'In Polen is er een gerechtelijke procedure gestart voor het schenden van EU-wetgeving en die kan leiden tot boetes. Dat kan een effectiever drukingsmiddel zijn', aldus Casier.

'In het Hongarije van Orbán is er geen ruimte om bijvoorbeeld regenboogfamilies te onderzoeken'

Veerle Draulans, KU Leuven

Wordt vervolgd?

'Het gaat er naar mijn mening helemaal niet om om de Centraal-Europese Universiteit beter de regels te doen naleven. Het gaat er echt om dat het een soort van hub is, een *hotplace* van progressieve academische opinies en dat protestacties voor een stuk uit dat soort universiteiten worden aangedreven', aldus Casier. Op dat punt heeft Orbán alvast een eerste overwinning behaald: de Central European University, een van de twee universiteiten die het vak aanbood, trok inmiddels haar conclusies en verhuist in januari naar Wenen.

'Tot we een academische wereld zullen hebben die zich beter inpast in de ideeën van het huidige regime, gaat die strijd voortduren. En Orbán is net terug aan de macht voor vier jaar dus dat betekent ook dat er op dat punt niet veel verandering moeten verwachten.', weet Casier. Het laatste woord is aan Draulans: 'Tegelijkertijd zie ik dat heel wat collega's in hun reguliere onderwijs een genderbenadering als vanzelfsprekend hebben ingebouwd, zodat studenten, ook zij die niet kiezen voor een specifieke cursus genderstudies, in hun onderwijs en onderzoek geconfronteerd worden met genderanalyses. Dat stemt mij optimistisch.' ☺

24 urenloop in beeld

('Apolloon was best
wel blij met
de eerste plaats')
© Thomas Denoulet

('VTK was heel
enthousiast over de
tweede plaats')
© Floris Collet

('Het loopt hier
lekker')
© Zourab Moussaev

‘We bekijken *brain drain* te vaak vanuit zwart-wit-perspectief’

Kreunen ontwikkelingslanden werkelijk onder het wegtrekken van studenten en doctorandi naar het Westen? Een stukje nuance achter het begrip ‘brain drain’.

door [Jef Cauwenberghs](#)

Ook studenten uit ontwikkelingslanden vinden via studiefinanciering en onderzoeksbeurzen hun weg naar het Oxford aan de Dijle. Volgens de meest recente cijfers studeren iets meer dan 3400 studenten uit zulke landen aan de KU Leuven waarvan een zeventigtal een masterbeurs via Belgische ontwikkelingssamenwerking ontvangt. Een altruïstisch verhaal dat getuigt van een duurzaam ontwikkelingsbeleid, of eerder een brain drain voor de landen van herkomst die via aantrekkelijke sommen geld hun slimste koppen naar het Westen zien trekken?

Een ietwat ongenueanceerde vraag die een veel genuanceerder antwoord verdient. Dat denkt ook sociaaleconomisch expert Johan Wets van onderzoeksinstituut HIVA. ‘Brain drain is een containerbegrip dat te vaak vanuit zwart-wit-perspectief wordt bekeken. Er kan sprake zijn van negatieve effecten voor ontwikkelingslanden maar het hoeft niet noodzakelijk. Het verhaal is veel complexer dan louter ontwikkelingslanden die slechter af zijn met hoogopgeleiden in het buitenland.’

‘Als de infrastructuur er niet is, verspil je talent’

[Johan Wets, HIVA](#)

Kritische massa

Een eerste punt is meer dan eens of een academicus na zijn opleiding terugkeert naar zijn land van herkomst. ‘Niet de meest noodzakelijke vraag’, wuift Wets die discussie weg. ‘Een student die na zijn opleiding goedbetaald werk vindt in Europa kan via het opsturen van geld veel bijdragen. In academische kringen ontstaan ook netwerken van waaruit belangrijk werk kan worden gedaan, meer dan door gewoon terug te keren als doctor.’ Als voorbeeld haalt Wets Kenia aan. ‘Daar waren op een gegeven moment werkloze verpleegsters omdat er niet voldoende ziekenhuizen waren. Je mag dan nog zoveel hoogopge-

leid personeel hebben, als de infrastructuur er niet is, verspil je talent.’

Wets verwijst daarom naar wat hij noemt de “kritische massa” die voldoende groot moet blijven. ‘Het gaat om een zekere basis van hoogopgeleide mensen. Het wordt problematisch wanneer die te klein wordt. De WHO (*World Health Organization, red.*) heeft ooit onderzoek gedaan op enkele eilanden in Micronesië. Als daar de enige dokter naar een gerenommeerde universiteit trekt, zit je uiteraard met een probleem.’

Sandwichsysteem

Leuven probeert hoe dan ook studenten te blijven linken aan hun thuisland. ‘Wij werken voor doctorandi met een sandwichsysteem’, vertelt Martine Dekoninck van de Dienst Internationalisering. ‘De helft van het onderzoek moet in het thuisland gebeuren. In die formule zien we ook weinig alumni die nadien niet terugkeren. Het voordeel is dat ze thuis meteen bevordering krijgen. Daar maken ze echt wel vaak een positief verschil.’

De discussie beperkt zich tot slot niet tot de

exacte wetenschappen. Wie aan academische ontwikkelingsakkoorden denkt, denkt in de eerste plaats vaak aan het opleiden van dokters en ingenieurs die hun land meteen vooruit kunnen

‘Thuis maken doctorandi echt wel vaak een positief verschil’

[Martine Dekoninck, Dienst Internationalisering](#)

helpen. ‘Dat hangt dan samen met de vraag wat nu juist wetenschap is’, weet Wets. ‘Maar vergis je niet. Ontwikkelingslanden hebben evengoed nood aan antropologen, sociologen, psychologen, filosofen of juristen. In bepaalde staten staat het rechtssysteem nog in haar kinderschoenen. Dan heb je niet noodzakelijk dokters of ingenieurs nodig maar mensen met een juridische achtergrond die het land helpen heropbouwen.’ ☺

© Daphne de Roo

DE ONGELOOFLIJKE MAAR WAARGEBEURDE VERHALEN VAN VORKMAN

Ik ga op kot en ik neem mee... mijn huisdier

In augustus besliste minister dierenwelzijn Ben Weyts dat huurcontracten huisdieren niet langer konden verbieden. Of ook kotstudenten onder deze regeling vallen is nog maar de vraag.

door [Rani Goelen](#) en [Laurien Ceuterick](#)

Op 26 augustus 2018 bereikte Vlaams minister van dierenwelzijn Weyts een akkoord met de organisatie de Verenigde Eigenaars in verband met huisdieren in huurwoningen. Voordien was het toegestaan in de huurovereenkomst een clause op te nemen die alle soorten huisdieren verbodde, tot een goudvis toe. Vanaf augustus is de enige vereiste waaraan de huurder moet voldoen nagaan of de ruimte geschikt is voor de noden van het huisdier zelf. Bij conflict tussen huurder en verhuurder kan de verhuurder niet langer eenzijdig de huurovereenkomst verbreken maar zal de vrederechter daarover beslissen.

Omkaderd wonen

Voor studenten met een fysieke beperking is het een mogelijkheid om een huisdier op kot te hebben om zo op een goede manier in de maatschappij te functioneren. Een blindengeleidehond is welkom op kot en er worden voorzieningen voor getroffen.

KU Leuven voorziet in een speciaal programma 'Omkaderd Wonen'. Studenten met en zonder een functiebeperking verblijven op dezelfde gang op kot. De medebewoners van die gang worden op de hoogte gebracht wanneer er een huisdier zou komen. Bij het motivatiegesprek wordt er reeds gevraagd of zij dat zien zitten of niet.

Voor studenten met psychologische problemen ligt het echter minder eenvoudig. Het is erg moeilijk om een grens te trekken wanneer huisdieren al dan niet worden toegelaten, maar de mogelijkheid bestaat.

Kopjes krijgen kalmeert

Eenzaamheid op kot is nochtans een groot probleem dat veel studenten treft. Een huisdier meenemen naar je tweede thuis lijkt misschien wat onorthodox, maar blijkt een goede remedie tegen angstige gevoelens. Zo verbleef Eva op een residentie, maar bleek het niet onmogelijk een kat te mogen houden.

'Ik vertelde aan de huisbaas dat ik last had van angsten en dat de kat daarbij hielp. Daarna heb ik nog met iemand van de dienst huisvesting van de KU Leuven gepraat, maar die stelde zich erg begripvol op. Tot ik op Erasmus vertrok heeft de kat bij me op kot gezeten, nu woont ze bij mijn ouders.'

Wanneer je niet het statuut van functiebeperking bezit en gewoon een huisdier ter gezelschap wil ligt het moeilijker. Roel verbleef ook in een residentie en heeft een tijdlang zijn kat Iven op zijn kamer verborgen kunnen houden. 'Alle kotgenoten waren op de hoogte en maakten er geen probleem van, maar toen de residentiebeheerder erachter kwam heb ik Iven jammer genoeg moeten opgeven', vertelt hij.

Ondanks de moeilijke huurwetgeving slagen een aantal kotstudenten er alsnog ieder jaar in hun harige (of schubbe) vriendjes mee op hun kamer te houden. Veel hangt natuurlijk af van de soort studentenwoning waar het over gaat.

Veel studenten verblijven zoals Eva en Roel op een residentie van de KU Leuven. De Dienst Studentenhuisvesting bevestigt dat bij hen als basisprincipe geldt dat huisdieren niet zijn toegelaten. 'Huisdieren hebben een impact op de kotgenoten: ze brengen bepaalde geuren en vuiligheid met zich mee. Bij privéverhuur is het aan de eigenaar om hierover te beslissen' aldus Ludo Clonen, hoofd van de dienst Studentenhuisvesting.

Gebruik je gezond verstand

Wanneer je op de privémarkt iets huurt ben je dus aan dezelfde wetgeving onderworpen als gewone huurders. Het blijft natuurlijk zo dat een kot niet altijd een geschikte leefomgeving is voor

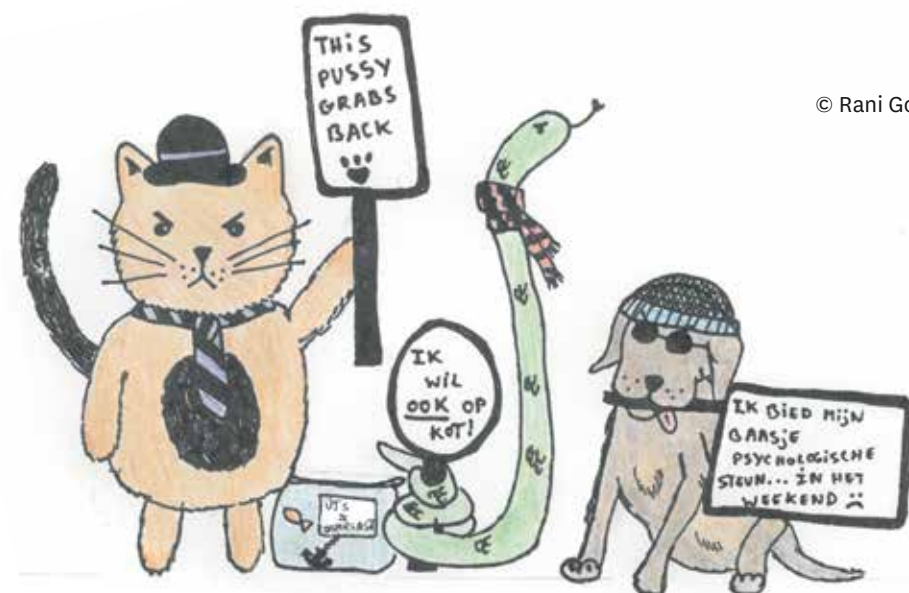
een huisdier, dus de nieuwe wetgeving betekent niet dat je een Golden Retriever van 30 kilogram in een ruimte van 12 vierkante meter mag houden. Wel kan je de beslissing van je kotbaas eventueel aanvechten als je daartoe redenen denkt te hebben. Die beslissing wordt dan beslecht door de vrederechter.

Jan Doucet, coördinator bij de huurdersbond

'Huisdieren hebben een impact op de kotgenoten: ze brengen bepaalde geuren en vuiligheid met zich mee'

[Ludo Clonen](#), *Dienst Studentenhuisvesting*

Vlaanderen stelt het als volgt: 'Uiteindelijk zijn er drie elementen waarmee je als huurder rekening moet houden indien je graag een huisdier hebt: je bent in overeenstemming met de wetten op dierenwelzijn, je zorgt dat je huisdier geen geluidsoverlast veroorzaakt en je zorgt er als goede huisvader voor dat jouw huisdier geen huurschade veroorzaakt.' Als je als huurder het nodige doet om daaraan tegemoet te komen, dan zal het verbod waarschijnlijk geen stand houden. ☺

© Rani Goelen

Is fotograferen op jouw lijf geschreven?

Veto zoekt talent. Leer ons kennen tijdens onze redactievergadering. Elke vrijdag om 16u bij Veto ('s-Meiersstraat 5)

Wees snugger, studeer slim

Het studieleven is niet altijd makkelijk. Waar sommigen de een na de andere paper afwerken, daar is het voor anderen ploeteren. Niet getreurd: hier zijn wat tips voor een soepele studietechniek.

(Wie méér dan 55 uur per week studeert is ook niet goed bezig)
© Rani Goelen

door [Sjaak Tromp Meesters](#)

Voor velen een hele schok. Waar je op de middelbare school nog bij het handje werd genomen om je te beschermen tegen elk studiegevaar, daar heb je op de universiteit veel meer vrijheid. Zolang je je toetsen haalt is er op zich niets aan de hand. Dit is echter makkelijker gezegd dan gedaan, gezien het afleidende studentenleven. Gelukkig zijn er heel wat tips om je hiermee te helpen.

Tijd

Het allerbelangrijkst is dat je genoeg tijd in je studie steekt. Karel Joos, Dienst Studieadvies, zegt dat een gemiddelde student zo'n 37,5 tot 45 uur per week aan zijn/haar studie zou moeten besteden. Wie minder doet heeft domweg niet genoeg tijd om goed de stof te doorgronden.

Minder bekend is een andere valkuil. Wie méér dan 55 uur per week studeert is namelijk ook niet goed bezig. Als je merkt moeilijk tot rust te kunnen komen, vaak het gevoel te hebben niet genoeg te doen en nooit op minder dan 100% zeker durft te spelen, dan moet je eens bij jezelf (of een studietoelicht) te rade gaan. Een goede studiemethode is namelijk een duurzame studiemethode.

Planning en ontspanning

Een planning van de studie-uren is hierbij cruciaal. Volgens de studiedienst kan je dit het best voor een paar weken vooruit bepalen, al verschilt dit per student. Ook over de hoeveelheid tijd die je per vak besteedt kan je zelf beslissen. Wel heeft de studiedienst hier een tip. Het lijkt misschien verstandig je papervakken helemaal aan het begin te plannen, wanneer je nog veel tijd hebt. Soms heb je helaas toch gewoon een stok achter de deur nodig. 'Op zich kan een paper altijd beter worden, waardoor je er wel bezig aan kan blijven. Je kan daar uren, dagen en maanden aan besteden.'

Het maken van een plan is dus goed, hierover reflecteren tijdens het studieproces is nog beter. In welke mate past de planning eigenlijk bij jouw studeerstijl? Lotte*, tweedejaars student, noemt bepaalde voorwaarden voor haar planning: 'Zelf kan ik me ook alleen maar ontspannen als mijn werk af is, dus ik plan het zo dat mijn werk eerst af is en dat ik dan pas ga ontspannen.'

Een belangrijke reden voor het maken van een planning is dat je wat cruciale ontspanning voor jezelf kan inbouwen. Die ontspanning moet dan wel effectief zijn. De tweedejaars student kan het belang hiervan beamen. 'Ontspanning, echte ontspanning is gewoon heel belangrijk. Zelf dacht ik altijd van: ik ontspan me wel. Maar dat was nooit echt efficiënte ontspanning, omdat ik dan altijd nog nadacht over wat ik nog moest doen.'

Hoe minder die ontspanning op studeren lijkt, hoe beter die is. Karel Joos moedigt dan ook aan vooral aan iets fysieks te gaan doen. 'Het beste is dan om even te gaan bewegen, een wandeling of zoets. Een boek lezen is dan al heel wat minder, omdat je daarbij mentaal geconcentreerd bent. Dat verschilt eigenlijk niet heel erg van het studeren.'

'Het is handig te variëren in studeermethode'

[Karel Joos](#), *Dienst Studieadvies*

De juiste studiemethode

Natuurlijk is het niet genoeg alleen de juiste hoeveelheid tijd aan je studie te besteden. Hiernaast is ook de specifieke studiemethode cruciaal. Juist op dit vlak lopen veel studenten tegen een muur. Joos stelt dat vooral beginnende studenten de neiging hebben dwars door de cursus te ploegen, zonder aandacht voor structuur of achterliggende gedachte. Deze zogenaamde

lineaire methode lijkt logisch, maar is, zeker bij bijvoorbeeld multiple-choice vragen, bijzonder ineffectief.

In de plaats hiervan stelt Joos voor een meer top-down methode te hanteren. Hierbij bestudeer je eerst de inhoudsopgave en de structuur van de cursus, waarna je meer in detail gaat studeren en in de tekst zelf wat sleutelwoorden en kapstokwoorden probeert te vinden. Wanneer je de theorie helemaal door hebt probeer je verbanden in de stof te zoeken en die te concretiseren.

Om die verbanden te kunnen leggen en de stof vanuit meerdere dimensies te beheersen is het handig te variëren in de studeermethode. Door op verschillende manieren te studeren onthoud je de stof nu eenmaal beter. Het bijwonen van de hoorcolleges wordt natuurlijk aangeraden, maar ook het markeren van je cursus werkt goed. Dit doe je het best door verschillende kleuren te gebruiken voor hoofd- en bijzaken, al is dit afhankelijk van je eigen voorkeur. Als je dan ook nog schema's maakt van de stof ben je helemaal klaar voor de examens.

Alles in perspectief

Natuurlijk kan je het studeren niet op zichzelf zien. Immers: *mens sana in corpore sano*. Een studententijd is er immers om je te ontplooiën. 'Zeker in je eerste jaar, wanneer je zo hard aan het studeren bent, dan moet je gewoon zien dat je genoeg sport, dat je genoeg tijd neemt voor jezelf en dat je ook bezig bent met de mensen om je heen.' Het lijkt een wijze raad van de inmiddels geloufterde tweedejaarsstudent Lotte*. Oftewel: een leven in balans. ☺

'Vrouwelijke auteurs zijn geen concurrentie'

Wie de literaire canon erop naslaat, ziet dat er nog steeds bitter weinig vrouwen een plaats krijgen. Al lijkt er een - trage, maar gestage - verandering op komst.

door [Jan Costers](#)

Toen Siri Hustvedt enkele jaren geleden mede-auteur Karl Ove Knausgaard interviewde over zijn magnum opus kwam ter sprake waarom hij in zijn boek honderden referenties maakte aan andere schrijvers, maar dat slechts een daarvan een vrouw was (Julia Kristeva, red.). Zijn antwoord op de vraag waarom hij niet meer vrouwelijke auteurs aanhaalde is zowel schrijnend als tekenend voor de nog steeds heersende tendens: 'Die zijn geen concurrentie.'

Dat een dergelijke instelling nog steeds schering en inslag is in de kunstwereld, hoeft niet te verbazen. Vrouwen worden nog steeds stiefmoederlijk behandeld wanneer het op culturele producten aankomt, waar de mannelijke hand nog steeds als de norm gezien wordt. In het 90-jarige bestaan van de Oscars zijn nog maar 5 vrouwelijke regisseurs genomineerd. Ook de literaire canon is een clubje dat barst van het testosteron. De cynische lezer haalt dan al snel aan dat er gewoon veel minder vrouwelijke schrijvers zijn. De misogyn is snel om te zeggen dat vrouwen gewoon minder goed schrijven.

Vrouwen schrijven niet

'Een voor de hand liggende reden voor het gebrek aan vrouwelijke auteurs of denkers in het curriculum, is dat vrouwen tot vijftig jaar geleden niet eens de kans kregen om dezelfde opleidingen te volgen als mannen', vertelt Eva Sevrin, die mee het platform UNDIVIDED oprichtte en haar thesis schreef over queer theory. 'Maar zelfs als we dat gegeven meenemen, zijn vrouwen disproportioneel afwezig in het onderwijsaanbod.' Wie de gemiddelde universitaire leeslijst openslaat, ziet daar een bevestiging van.

'In dat opzicht is de Engelse literatuur er beter aan toe dan andere talen', zegt Elke D'hoker, professor aan de KU Leuven die een paar jaar geleden het vak 'Gender, Literature and Theory' mee op poten gezet heeft. 'Voornamelijk omdat er in de jaren 70 een heel prominente beweging

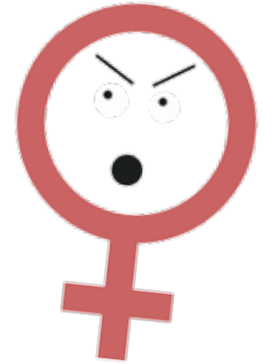
geweest is in zowel Amerika als Engeland om vergeten vrouwelijke auteurs en het werk daarvan onder de aandacht te brengen.' Andere talen hinken wat achterop op dat vlak, maar een vak als 'Gender, Literature and Theory' probeert om mee dat gat te dichten.

'Het is een moeilijk proces geweest om dat vak aanvaard te krijgen in het curriculum - vroeger was het tweejaarlijks, maar door de interesse van studenten is het vanaf dit jaar jaarlijks - maar wel belangrijk, omdat er binnen de opleiding en in de literatuurkritiek weinig aandacht geschonken wordt aan zowel vrouwelijke auteurs, feministische kritiek en genderstudies', aldus D'hoker. 'Daarom was het belangrijk om in een apart vak daar extra aandacht aan te besteden.'

Vrouwen schrijven niet alleen

Want hoewel de perceptie er is dat onze geschiedenis weinig auteurs kent, is het vaker zo dat de vrouwelijke auteurs gewoon over het hoofd gezien worden. 'Vaak worden vrouwelijke schrijvers wel gemeten aan een mannelijke norm', zegt Sevrin. 'Een schrijfster als Phillis Wheatley, de eerste zwarte dichteres in Amerika - die ook nog eens een slavin was - wordt zeer kort belicht, omdat ze 'schreef als een man'. Zo halen sommige vrouwen de canon niet omdat ze 'te mannelijk' schrijven, terwijl anderen uit de boot vallen omdat ze 'te vrouwelijk' schrijven en het zogezegd enkel over vrouwenzaken hebben.'

De auteurs die de geschiedenis dan wel erkent, krijgen vaak te maken met uitspraken dat er een man geholpen zou hebben om hun werk te schrijven. 'Mary Shelley wordt geroemd om

Frankenstein, maar heel wat mensen vermelden wel dat Percy Bysshe Shelley waarschijnlijk heel wat hulp heeft geboden bij dat boek', laat Sevrin weten. 'Met de werken van de Brontës was er ook heel lang de theorie dat die eigenlijk het werk waren van hun broer,' beaamt D'hoker. 'Dus dat is wel een bekend procedé om het werk van vrouwen terzijde te schuiven.'

Vrouwen schrijven niet goed

Het gebrek aan vrouwelijke auteurs in de canon komt voor een deel omdat zij (vroeger) vaak debuteerden in meer bescheiden genres als de briefroman of de huiselijke poëzie en zo wat gemarginaliseerd werden. 'Door te debuten in die genres, worden ze door de kritiek vaak minder serieus genomen', zegt D'hoker. 'Het is ook zo dat die canon op een erg mannelijke leest geschoeid is, waardoor de normen, verwachtingen en gebruikte *plots* voornamelijk mannelijk zijn. Dan is het als vrouw heel moeilijk om je daar in te schrijven.' Het vrouwelijke perspectief wordt dan neergezet als iets 'vreemd' of iets 'anders', en wordt door de literatuurgeschiedenis met

'Door voldoende studie en te letten op de leeslijsten die je samenstelt, kan je er wel voor zorgen dat vrouwen een deel kunnen worden van de dominante literatuurgeschiedenis'

[Elke D'hoker](#), *onderzoeksgroep Engelse Literatuur*

© Philip Lammens

een scheef oog bekeken. 'Op die manier werkt de canon als een zelfbestendige machine.'

Als een vrouwelijke auteur dan wel vernoemd wordt, ruikt het vaak naar tokenism, volgens Sevrin. 'Mensen zeggen dan dat ze geen probleem hebben met vrouwelijke auteurs en dat ze die wel representeren en evenwaardig vinden omdat ze Virginia Woolf bijvoorbeeld een topauteur vinden. Er bestaat nog steeds de mythe dat vrouwen minder aangelegd zijn en dat zij die wel furore gemaakt hebben binnen de literatuur marginale uitschieters zijn.'

Beterschap op komst?

Desondanks is het niet allemaal miserie, en lijkt er beterschap op komst. 'Door voldoende studie en te letten op de leeslijsten die je samenstelt,

kan je er wel voor zorgen dat vrouwen een deel kunnen worden van de dominante literatuurgeschiedenis', blikt D'hoker vooruit. Ook Sevrin bevestigt dat: 'Het feit dat ik mijn thesis over queer theory kon doen en daar supergoed voor begeleid werd, wil wel iets zeggen.'

Maar niet enkel de academische wereld schenkt aandacht aan de vergeten vrouwen in de literatuurgeschiedenis. Van 6 tot 8 november staat Jan Martens in STUK met zijn voorstelling *Passing the Bechdel Test*. In die voorstelling worden teksten voorgedragen van vrouwelijke stemmen – daterend van eind 18de eeuw tot twee maanden terug. 'Het is belangrijk om alle stemmen te horen, en omdat er vaak een overheersing geweest is door het mannelijke discours, is het nodig dat er een gelijkwaardigheid komt.'

'Vaak worden vrouwelijke schrijvers gemeten aan een mannelijke norm'

Eva Sevrin, *Undivided*

Dat besef kwam er ook toen Martens besefte dat hij zijn hele leven voornamelijk mannen gelezen had, waarop hij twee jaar geleden besloot om enkel nog vrouwen te lezen. 'Het gaat over beseffen dat er inderdaad zoveel is, en dat is ook het doel van de voorstelling: verbreed uw perspectief, en dat houdt ook in: ga teksten lezen van vrouwen. Nog meer.' ☺

artikel > De populariteit van het ruilkaartspel

Alleen nerds spelen *Magic: The Gathering*

Cardgames zijn terug van nooit weggeweest. Dat dergelijke spelletjes enkel voor nerds zouden zijn, is een hardnekkige mythe, want iedereen kent wel een *cardgamer*.

door Jan Costers

Een kleine rondvraag op de redactie bevestigde wat al vermoed werd. Quasi iedereen heeft zich in het lager of middelbaar onderwijs ooit wel eens bezig gehouden met ruilkaarten. Dat gaat van het leuren met Pokémonkaarten – 'Ik begon de dag met een gewone Pikachu, en eindigde met een Rayquaza Ex' – tot het verzamelen van Yu-Gi-Oh-kaarten – 'Mijn right leg of Exodia al gezien?'. Maar ook de universiteitsstudent durft al eens een kaartje leggen.

Magic the wat?

Het populairste ruilkaartspel is *Magic: The Gathering*, dat met zo'n slordige 20 miljoen spelers wereldwijd al enkele jaren faam maakt in de community, maar ook steeds meer zijn weg vindt naar het grote publiek. Die aantrekkingskracht zit hem volgens Robin Jehaes, eigenaar van het Demo-spel, in het feit dat het spel heel toegankelijk is. 'Het is een goed voorbeeld van een spel dat *easy to learn* maar *difficult to master* is. Ik kan in vijf minuten uitleggen hoe je het speelt, maar je kan je hele leven schaven aan je vaardigheden.'

Die vaardigheden kunnen zowel toegepast worden in *casual games* als in competitieve toernooien. De bekendste vorm van zo'n infor-

mele wedstrijd zijn de zogenaamde *drafts*. Daarin openen de spelers gezamenlijk *booster packs* – waar zo'n 15 kaarten in zitten – om daaruit een deck samen te stellen en informeel tegen elkaar te strijden. Op die manier oefen je je vaardigheden in het spel, en breidt je je deck uit. Want zoals bij elke hobby kies je zelf hoeveel geld je erin pompt. 'Sommige mensen

'Ik kan in vijf minuten uitleggen hoe je het speelt, maar je kunt je hele leven schaven aan je vaardigheden'

Robin Jehaes, eigenaar Demo-spel

spelen met een basis deck, andere steken daar duizenden euro's in', vertelt Jehaes.

Voor wie casual speelt, is zo'n basis deck vaak voldoende. 'Ik speel vooral thuis tegen mijn vriendin', laat Jonas ons weten. 'Zo'n draft

door Willem Konings

[klokkenspel] 11 november, vanaf 11u, *Abdij Van Park*

DE VREDESBEIAARD

Een lief is niet de enige reden om eens in het weekend te blijven plakken. '100 jaar nadat de klokken in België en Frankrijk luiden om de herwonnen vrede te vieren, komt de vredesbeiaard tot leven in de Abdij van Park.' En dat zal de moeite zijn. Eerst is er om 11 uur de vredesbeiaard zelf, om 14, 15 en 16 uur krijg je concerten van beiaardiers uit binnen- en buitenland te horen. Op het dagprogramma staan verder een wandeling door de abdij, de expo 'Religie. Helend. Verdelen' in PARCUM en alsof dat nog niet genoeg is kan je tussendoor aanschuiven aan Belgische frietkramen of Duitse braadworsten verorberen. De activiteiten zijn bovendien gratis!

[muziek] 8 en 9 november, 20u, *Aula Pieter De Somer*

USO HERFSTCONCERTEN

It's that time of the year again. De stevast goed verzorgde herfstconcerten van het Universitair Symfonisch Orkest zetten dit jaar de grote Russische componist Tchaikovsky op het menu. Met op het programma zijn meest gekende muzikale meesterwerken wil het orkest haar publiek imponeren en overtuigen van de absolute schoonheid van deze muziek. Concreet zal de stormachtige *Overture 1812* de spits afbijten. Het concert speelt vervolgens het lyrische symfonische gedicht *De Storm* en eindigt met de overbekende *Notenkrakersuite*. Naar goede traditie gratis receptie met frisse pintjes achteraf!

[festival] 26/10 tot 20/1, *Universiteitsbibliotheek*

ADELIJK WONEN

In de Universiteitsbibliotheek ben je dezer dagen aan het goede adres om de indrukwekkende geschiedenis van het Arenbergkasteel, zijn interieur en zijn bewoners te ontdekken. De concrete tentoonstelling, 'Adellijk Wonen. Het kasteel in Heverlee, van Croÿ tot Arenberg', is bovendien vormgegeven met schitterende prenten, tekeningen en kostbare manuscripten en boeken.

[festival] 15/11 - 18/11, STUK en M Museum

PLAYGROUND

Ook dit jaar slaan M-Museum en STUK de handen in elkaar om een keurig festival te organiseren. Kunstenaars op het kruispunt tussen beeldende kunst en acteren tonen hoe film, architectuur, sculptuur, installatie, performance en choreografie kunnen leiden tot een perfect uitgebalanceerd product. Het resultaat is een uitdagende uitvoering die de interactie tussen objecten en lichamen vertolkt. Naast een uniek festivalconcept zijn veel van de gebrachte werken ook

exclusief. Playground is het walhalla voor de experimentele kunstenaar, waarbij ook live werk wordt getoond. Bovendien komen een aantal gevestigde waarden van vorige edities nu terug aan bod. Uiteraard korting met je cultuurkaart!

[muziek en poëzie] 7 november, La Conserve

JAZZ 'N' WORDS

De Leuvense vaart dingt weer volop mee voor de prijs van 'hipste buurt' en daar is ook de aankondiging van Jazz 'n' Words niet vreemd aan. Dit evenement serveert haar bezoekers Vlaamse toppers uit de podiumwoordkunsten- en jazz-scène. Deze culturele smeltkroes biedt zowel de literair- als muzikaal-gezinde ziel een heerlijke avond. Wie komt er? Onder andere een finalist van Belgium's Got Talent, de Belgische Vice-Kampioen Poetry Slam, een geselecteerde uit Poëziebus 2018 die al toerde door Vlaanderen en Nederland en een top trio uit de Belgische jazzwereld. Schappelijk van prijs (3,2 euro met cultuurkaart) en met achteraf een *open mic* voor de 'gewone' wordenaar!

[comedy] 14 november 20u, De Minnepoort

XANDER DE RYCKE HOUDT HET VOOR BEKEKEN

De lachbekken onder ons kunnen zich weer opmaken voor een gevestigde waarde binnen het comedy-landschap. In deze voorstelling wordt het Vlaamse medialandschap op een ludieke manier benaderd. Een nieuw televisie seizoen geeft immers voor tot nadenken en vraagt voor nieuwe haarfijne analyses. Alles op beeld van september 2017 tot september 2018 krijgt een beoordeling, zowel ultieme zwakteboden als echte film-toppers. Onder andere door De Morgen en De Standaard al lovend onthaald.

(‘In Demo-spel kun je terecht voor een spannend spel!’)
© Benno Debals

kan soms wel intimiderend zijn. Je hebt mensen die dat heel serieus opnemen, en anderen die meer opgaan in de informele sfeer en gezellig babbelen tijdens het spelen.’ Die mensen op de draft zijn wel altijd chill,’ vertelt Cain* ons. ‘Het leuke aan die drafts is wel dat daar geen leeftijd op staat,’ vervolgt Jonas, ‘mensen van veertig zitten daar naast studenten te genieten van hetzelfde spel.’

Big business

Maar Magic hoeft niet altijd geld te kosten. Abel* werd door het spel gegrepen nadat hij initieel *Hearthstone* (een online kaartspel, red.) speelde, maar heeft er al meer uitgehaald dan hij er ooit moest insteken. ‘Ik heb al wat online toernooien gespeeld en op die manier een koptelefoon, een computermuis en keyboard gewonnen.’ Maar

‘Ik omschrijf het graag als een soort combinatie van poker en schaken’

Jonas, Magic: The Gathering-speler

wie zich intensief met het spel bezig houdt, kan ook flinke geldprijzen winnen. Zo is er de Grand Prix waarbij unieke kaarten gewonnen kunnen worden – die een waarde van 250 euro kunnen hebben – maar ook punten gesprokkeld worden voor de Pro Tour, de voorbereiding op het jaarlijkse wereldkampioenschap.

Winnaars van zo’n Pro Tour-evenement kunnen soms tot 50.000 euro opstrijken, en krijgen vaak ook een verblijf in unieke plaatsen zoals

Wie zich intensief met het spel bezighoudt, kan flinke geldprijzen winnen

Hawaï. Niet slecht voor een *kaartspelleke*. Leuk weetje: op het eerste wereldkampioenschap ooit bekleedde een Belg de derde plaats. Hoofdzakelijk zijn het echter Amerikanen of Aziaten die de ranglijsten aanvoeren.

Goede community

De meeste spelers houden echter van het *casual format* en spelen het spel vooral voor de sociale interactie en het spel zelf. Ook bij Jonas is dat zo: ‘Vroeger speelde ik samen met mijn buurjongen Yu-Gi-Oh, voornamelijk door de serie. Maar dat was, toen alleszins nog, gewoon monsters op tafel smijten.’ Magic moet het meer hebben van een combinatie van tactiek en geluk. ‘Ik omschrijf het graag als een soort combinatie van poker en schaken’, vat Jonas het mooi samen. Het verschil met bijvoorbeeld Yu-Gi-Oh zit volgens hem ook in de balans van het deck. ‘Bij Yu-Gi-Oh hangt een wedstrijd vaak af van wie de sterkste monsters in zijn deck heeft zitten, terwijl bij Magic de decks vaak iets meer gebalanceerd zijn.’

Voor de fans van ruilkaartgames die vinden dat zelfs Magic nog iets onderdanig is aan het hebben van sterke, samengestelde decks, is er heuglijk nieuws. Op 15 november is er immers de release van *Keyforge*. In dat spel is elk aangekocht deck uniek en is *net-decking* (het combineren van kaarten uit verschillende decks, red.) dus niet mogelijk. Op die manier is elk deck evenwaardig en hangt de uitkomst van elke wedstrijd af van de spelers zelf. ☺

*Cain en Abel zijn gefingeerde namen

interview > Dubbel geboekt: Kenny Van Minsel en Robbe Van Hoof

Boeken met impact

In ‘Dubbel geboekt’ laten we elke editie twee prominente figuren met een link aan het woord over een boek met impact. Ditmaal geven we het podium aan twee voorzitters van Leuvense studentenorganen.

door Arne Van Lautem

Kenny Van Minsel (voorzitter LOKO): De vliegeraar

‘Het is misschien een cliché, maar ik heb gekozen voor *De vliegeraar* van Khaled Hosseini’, vertelt Kenny Van Minsel. *De vliegeraar* is de debuutroman van de Afghaans-Amerikaanse schrijver Hosseini en vertelt het verhaal van twee beste vrienden die samen opgroeien in Kaboel, tot een vreselijk voorval hun levenspaden voorgoed splitst. ‘Het boek begint kleinschalig met

de zorgeloze vriendschap van Amir en Hassan. Maar op de achtergrond sluipen een aantal gebeurtenissen het verhaal binnen die ik als historicus uiteraard geweldig vind: het opdoeken van de monarchie, de revolutie van het communisme en de strijd tussen sjieten en soennieten.’

Van Minsel spreekt vol lof over de thematiek die in *De vliegeraar* de revue passeert. ‘Schuldgevoel staat centraal in het boek. Amir, het hoofdpersonage, laat na zijn beste vriend uit een hachelijke situatie te redden en torst decennialang een gevoel van spijt mee’, aldus Van Minsel,

© Anneka Robeyns

‘De vliegeraar is een fenomenaal boek dat tot tranen toe beweegt’

Kenny Van Minsel, voorzitter LOKO

Robbe Van Hoof (voorzitter Stura): De schaduw van de wind

Van Hoof vindt het moeilijk om een boek te kiezen, maar gaat toch voor *De schaduw van de wind* van de Spaanse auteur Carlos Ruiz Zafón. ‘Omdat dat het boek is dat mij na al die jaren het meest is bijgebleven.’ *De schaduw van de wind* grijpt plaats in het Barcelona van net na de Spaanse Burgeroorlog. In de roman volgen we Daniel, die door zijn vader mee wordt genomen naar het Kerkhof der Vergeten Boeken en opgedragen wordt één boek uit te pikken dat hij voor de rest van zijn leven moet beschermen. Daniel gaat voor een boek van Julián Carax, getiteld ‘De schaduw van de wind’.

‘Als dusdanig krijg je heel snel een verhaal binnen het verhaal’, vertelt Van Hoof. ‘Net als de

‘Zafón geeft de ruwheid weer van het Spanje na de burgeroorlog’

Robbe Van Hoof, voorzitter Stura

lezer wordt Daniel meegezogen in het boek. Zijn queeste bestaat er vanaf dan in meer te ontdekken over de schrijver. Op die manier kom je zelf ook meer te weten over de ‘echte’ schrijver.’ Lezers zien Daniel tijdens zijn zoektocht opgroeien, wat het boek volgens Van Hoof extra cachet geeft: ‘De psyche van de mens wordt doorgrond in het verhaal. Het gaat over liefde, verlangen en affectie, maar ook over wraak, verdriet en woede.’

Van Hoof, een zelfverklaarde geschiedenisfreak, bewierookt de manier waarop Zafón de ruwheid weet weer te geven van de periode na de burgeroorlog: ‘Spanje ging gebukt onder het Franco-regime. Je voelt doorheen het boek wat die militaire dictatuur tweegbracht bij de Spaanse bevolking. Zeker omdat het verhaal zich afspeelt in Barcelona, een stad die ontiegelijk

die eveneens genoot van de manier waarop Hosseini het thema vaderliefde heeft neergepend. ‘Amin en zijn vader zijn de meest uiteenlopende personen. Erg mooi om lezen was die voortdurende zoektocht vol hindernissen naar zijn vaders acceptatie.’

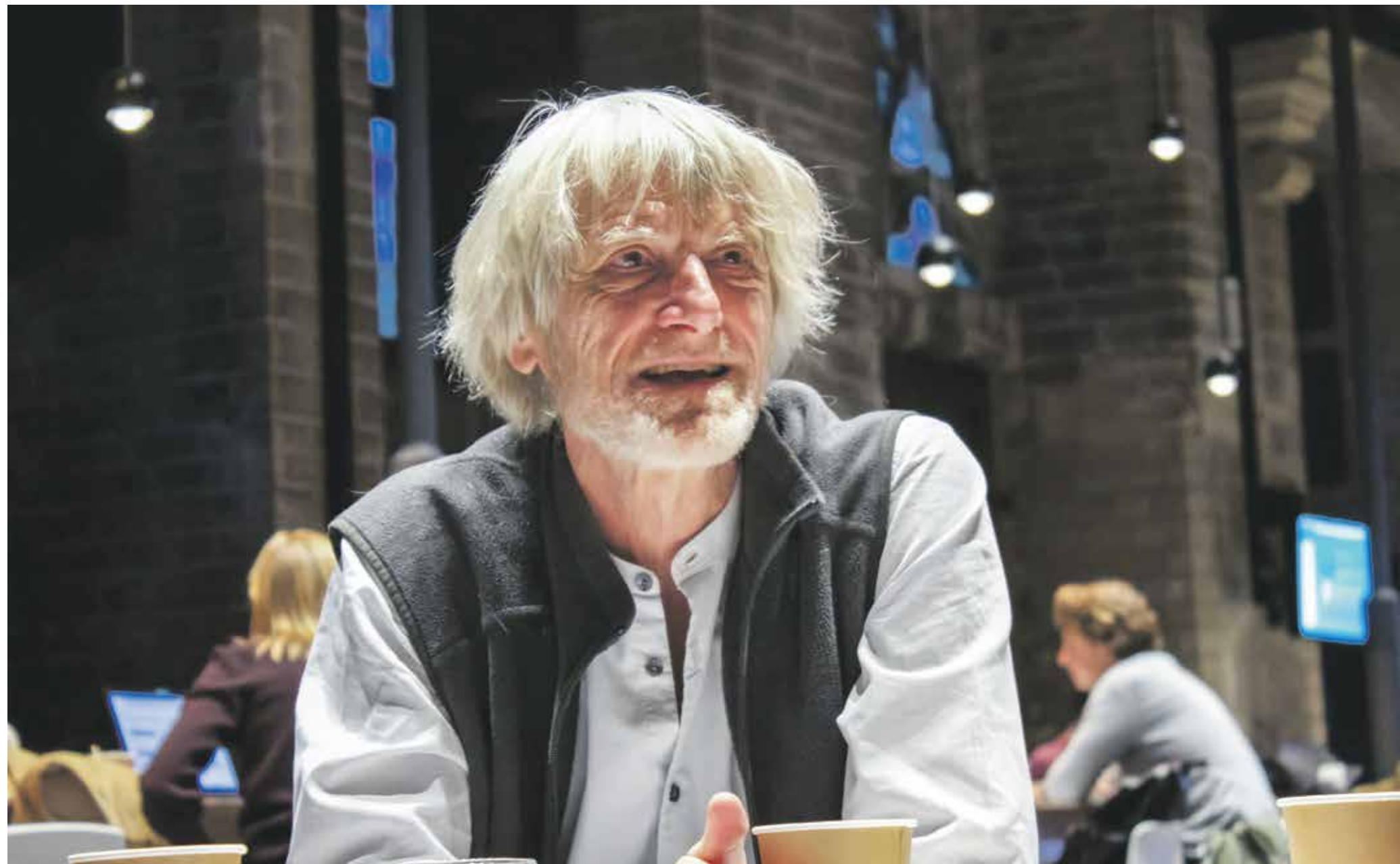
Ondanks de loftrompet voor Hosseini’s schrijfwijze had hier net zo goed een boek van Stephen King kunnen prijken. ‘Want’, doet Van Minsel uit de doeken, ‘*The Shining* is een van mijn favoriete boeken aller tijden’. Waarom de keuze dan toch op *De vliegeraar* is gevallen? ‘Hosseini heeft mijns inziens langer nagedacht over zijn roman’, stelt Van Minsel. ‘Hij raakt verscheidene thema’s aan binnen een abstracte wereld – ik heb nog nooit voet gezet op Afghaanse bodem – en toch zijn ze heel herkenbaar. Het is eenvoudigweg een fenomenaal boek, dat bovendien tot tranen toe beweegt.’

Letterlijk, zo blijkt: ‘Ik las het boek twee jaar geleden voor de eerste maal gelezen op de trein en ben toen op een haar na beginnen te blèten.’

‘Marx dacht niet utopisch genoeg’

In *Belgium: een utopie voor onze tijd* tekent filosoof-econoom Philippe Van Parijs zijn droomscenario uit voor ons kleine landje. Zingen we over tien jaar de *Brabançonne* in het Engels?

‘Ik vind dat dat activistische beter iets is dat je doet als je ouder bent’

door [Ana Van Liedekerke](#), [Sjaak Tromp](#), [Meesters](#) en [Daan Delespaul](#)

Internationaal vermaard Brusselse filosoof-econoom Philippe Van Parijs schetst in zijn nieuwste boek *‘Belgium: een utopie voor onze tijd’* de klijlijnen voor zijn ideale toekomst van België. Daarin wordt ons politiek systeem gemodelleerd als een cappuccino (met de koffie uitgedeeld door de federale staat, en de room en cacao door vier gewesten), en zingen de Rode Duivels het volkslied uit volle borst in het Engels. Hoog tijd dus voor een navraag, over zijn beargumenteerde utopie. ‘De grote fout van Marx was dat hij niet utopisch genoeg gedacht heeft.’

U schrijft een boek over België en de eerste zin luidt: België is geen doel op zich. Weinig utopisch voor een boek dat zichzelf een utopie noemt, of niet?

‘Er zijn verschillende elementen, waarvan sommige meer realistisch zijn dan andere. Ik geloof dat het realistisch moet zijn en zo duurzaam mogelijk als wenselijk is. Maar als je van de meeste zaken afvraagt of er een politieke meerderheid voor is, dan is het antwoord nee. Er is veel weerstand, soms emotionele weerstand, die overkomen moet worden. Mijn bewering is dat je daarvoor die utopie nodig zal hebben, als een richting waarin je je wil bewegen.’

In uw boek zegt u dat België niet uiteenspat wegens belangen en gevoeligheden. De reden voor het voortbestaan van België lijkt neer te komen op het feit dat er geen alternatief is. Kun je dan toch een nationale cohesie creëren?

‘België zal niet barsten, omwille van twee feiten. Wallonië en Vlaanderen kunnen niet met Brussel weg, en Vlaanderen en Wallonië willen niet zonder Brussel weg. Dat betekent dat ze niet samen blijven omdat ze op elkaar verliefd zijn, maar omwille van eigen belangen. Maar het land moet beter kunnen functioneren. Daarvoor hoeft het volk geen *ethnos* te worden, met een gemeenschappelijke cultuur, zoals in Nederland of Frankrijk. Maar België heeft wel behoefte aan een sterkere *demos*. Om dat te versterken hebben

we drie dingen nodig. Gebruikmaken van een gemeenschappelijke taal, het Engels. Een federale kieskring – niet zoals in Nederland een nationale kieskring voor alle zetels, maar voor tien procent; dat is voldoende voor een andere dynamiek. En als derde element een senaat met voorlopige senatoren, een burgerlijke vergadering met een specifieke rol, waarvan een activiteit soms kan uitmonden in een federaal referendum. Wat ik beweer, is niet dat die drie elementen van België een *ethnos* zullen maken, maar wel een veel sterker volk in de vorm van een *demos*. Dat is wat een democratie nodig heeft.’

‘Ik geloof in de kracht van een beargumenteerde utopie’

In het cappuccinomodel is de koffie (federale overheid) wel de basis. Zou een N-VA-stemmer daar tevreden mee zijn?

‘Het is geen minimaal België, maar een minimaal België is een België dat tegen de belangen van elk van de gewesten in zou gaan. Wat het cappuccinomodel doet, is op een eenvoudige manier – zodat de burger het zou verstaan – verantwoordelijkheid met solidariteit verzoenen. Hoe groter de proportie van de koffie, hoe groter de solidariteit. Het onderwijs, kinderbijslag en sociale zekerheid blijven federaal gefinancierd. Gewesten hebben slechts weinig invloed op hun economische lot, maar ze hebben wel invloed en moeten daarom geresponsabiliseerd worden, door zelf verantwoordelijk te zijn voor de room en de cacao. Deze voorgestelde situatie is dus geen omdraaiing van de trend van decentralisa-

tie. Het subsidiariteitsprincipe stelt dat alles wat op een lager niveau georganiseerd kan worden zonder een groot verlies van efficiëntie, moet worden georganiseerd op dat lager niveau. Ik geloof daarin en ik geloof dat dat bijzonder sterk is wanneer de onderdelen verschillende talen spreken. Dat is democratischer, omdat een overheid beter naar haar mensen kan luisteren als ze in hun taal functioneert.’

‘Waarin bestaat het taalprobleem, dat volgens u het kernprobleem van onze democratie vormt, en hoe lost uw voorstel het op?’

‘Democratie bestaat niet enkel uit instellingen, maar ook uit een publieke opinie; een debat waarin je argumenten formuleert en naar argumenten luistert. Wanneer iedereen dezelfde taal spreekt, heb je één publieke opinie. Dat was het

geval in België toen een kleine elite mocht stemmen en die elite Frans sprak. Na de splitsing van de universiteiten, de fondsen voor onderzoek, de politieke partijen en de studiecentra van die partijen, had je geen debat meer over de toekomst van het land. Zoals Bart de Wever zegt: in België heb je niet een democratie, maar twee democratieën naast elkaar, en dat kan niet blijven duren. Op federaal niveau heb je overleg, maar je moet een compromis maken tussen een algemene wil die verschillend is aan beide kanten, en dat kan vijfhonderd dagen duren.’

‘Om daar iets aan te doen, is het nu mogelijk rekening te houden met iets dat volledig ondenkbaar was toen België onafhankelijk werd en later een federale staat. Dat is dat Engels voor de jongere generatie Belgen de eerste taal van het land is aan het worden.’

‘De grote kracht van de Vlaams-nationalisten in België is dat ze een utopie hebben’

Engels lijkt echter niet verweven te zijn met de Belgische cultuur.

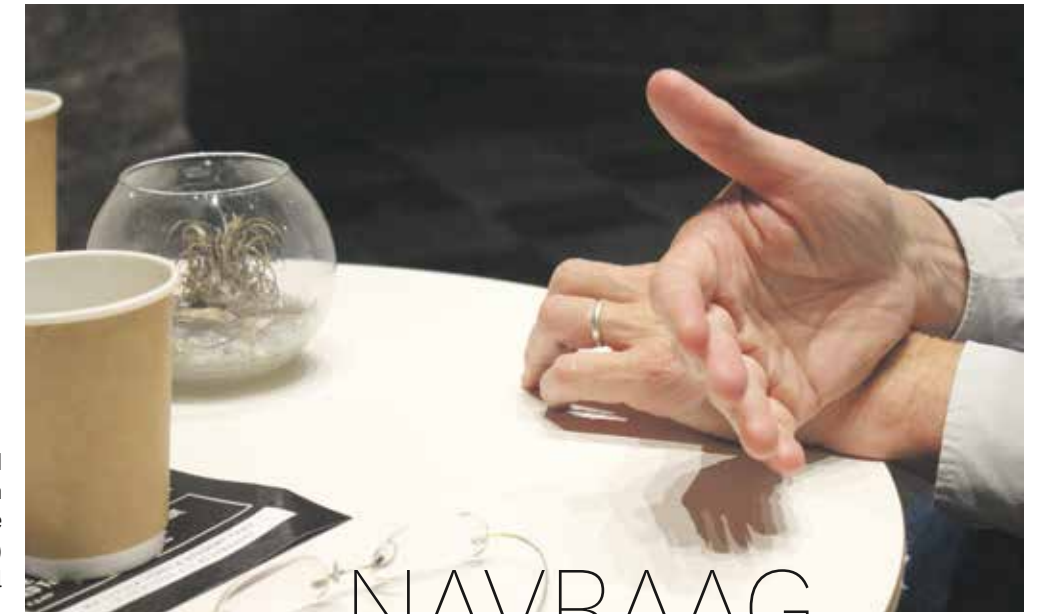
‘Het heeft niets te maken met de Britse cultuur of Shakespeare; het is eenvoudigweg een werktuig dat het gemakkelijker maakt te communiceren. Ik zeg niet dat het Engels een officiële nationale taal moet worden, enkel een Brusselse taal.’

Activist voor het leven

U staat bekend als een filosoof die zich niet verschuilt achter zijn boeken, maar met zijn denken ook een stempel drukt op ons leven, in projecten als Picnic The Streets (Belgisch collectief, dat verkeersvrije centrale lanen in Brussel bepleitte, red.). Gaat u akkoord met Marx dat een filosoof de wereld moet veranderen?

‘Natuurlijk. Picnic The Streets was ook strijden voor een utopie in de zin dat het als politiek onhaalbaar werd gezien, hetzelfde voor het basisinkomen. We hebben toekomstvisies nodig die meer zijn dan dromen. Met Picnic the Streets was er aanvankelijk veel tegengas van winkels, maar op dit moment vragen mensen zich af waarom ze de wagens op die banen zo lang hebben getolereerd.’

‘Je kent dat zinnetje van Marx: “Die Philosophen haben die Welt nur verschieden interpretiert; es kommt aber darauf an, sie zu verändern.” Dat werd geschreven op vijfhonderd meter van de plaats waar ik nu woon, door Marx en Engels in Sint-Joost. Telkens wanneer ik met mijn fiets langs dat straatje rijd, denk ik daaraan. Ik geloof dat dat de rol is van de filosoof. De grote fout van Marx was niet dat hij te utopisch was, maar dat hij niet utopisch genoeg gedacht heeft. Bijna al zijn geschriften gaan over het verleden of de kapitalistische maat-

(‘Ik heb de kans gehad dat mijn academisch werk mijn activisme voedde’) © Daan Delespaul

NAVRAAG

schappij zoals die was; er zijn nauwelijks enkele bladzijden over de socialistische maatschappij. Utopisch denken zoals ik het verdedig is ernstig nadenken over wat een betere maatschappij zou kunnen zijn en de problemen die daar zouden kunnen ontstaan, daar oplossingen voor zoeken en als die niet bestaan dan dat model durven opgeven.’

‘De grote kracht van de Vlaams-nationalisten in België is dat ze een utopie hebben. Dat is een utopie waar ik sympathie voor heb, omdat het

Is uw boek een activistische daad?

‘Het is een vorm van activisme. Ik ben dat altijd een beetje geweest. In die zin is de situatie van *professor emancipatus*, zoals ik mijn emeritaat graag noem, fantastisch. Het is een *sabbatical* zonder ander einde dan het einde van de lichamelijke en geestelijke gezondheid.

Ik heb de kans gehad dat mijn academisch werk mijn activisme voedde, dat het mij hielp om daar op een competente wijze actief te zijn. Omgekeerd is mijn academisch werk ook meer

Geen koning-filosoof?

‘Neen, maar ook geen mythe van de democratie. Ik geloof in de kracht van een beargumenteerde utopie. Je moet rekening houden met het feit dat genoeg mensen overtuigd moeten worden, en daar spelen emoties ook een belangrijke rol in. Emoties zijn belangrijk, en goed, maar ze moeten wel gekadreed en gedisciplineerd worden door de rede.’

‘De huidige situatie is veel slechter dan het zou moeten zijn, maar veel beter dan het had kunnen

‘Wat het cappuccinomodel doet, is op een eenvoudige manier – zodat de burger het zou verstaan – verantwoordelijkheid met solidariteit verzoenen’

klopt dat je democratisch beter kunt functioneren als je dezelfde taal spreekt. De overwinning van de Vlaamse beweging vind ik een rechtvaardige overwinning. Alleen heb je, zoals Bart De Wever het mooi zei, in het bruistablet België het harde stuk Brussel dat niet zo gemakkelijk oplost. De splitsing zal er niet komen, en dus moeten we leren samen te functioneren, beter dan nu, met de taaldiversiteit.

De utopie van de Vlaams-nationalisten is een utopie voor de verleden tijd, waar het denkbaar was dat men overal in de wereld zou kunnen functioneren op een eentalig niveau.’

gevoelig aan een aantal dingen en heeft het ook van dat activisme geprofiteerd.

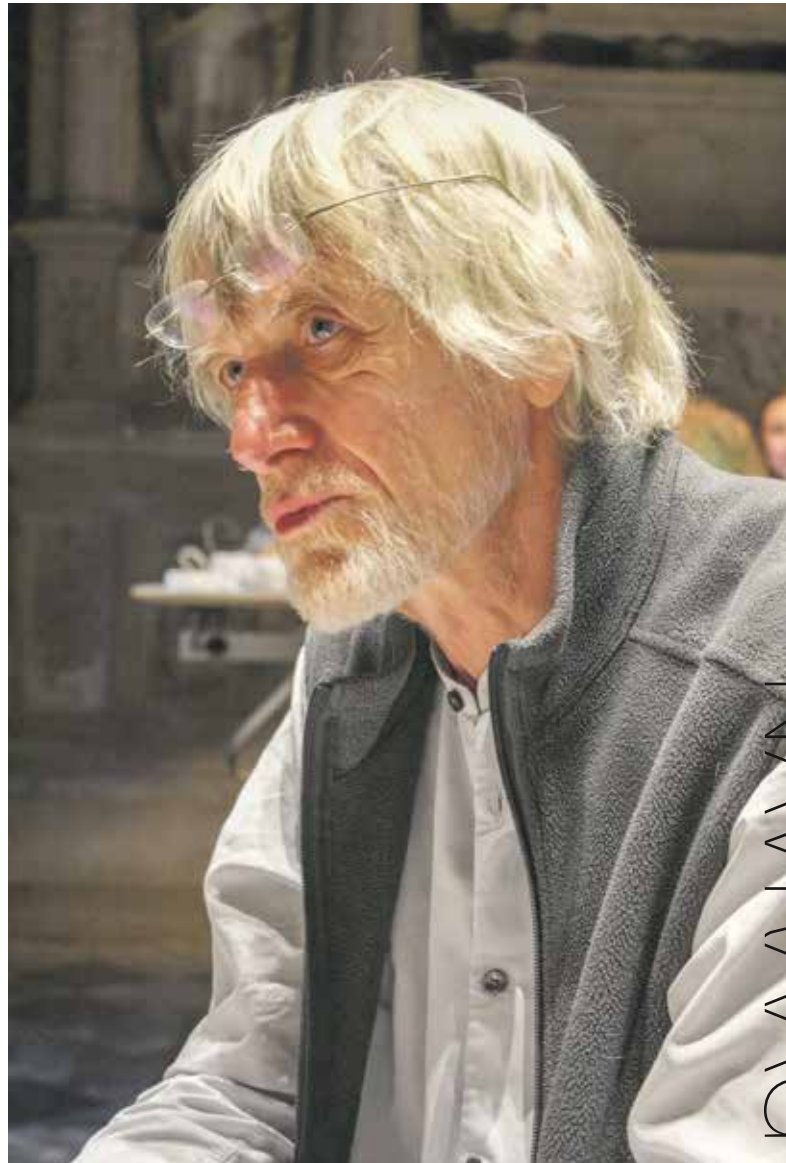
Ik vind dat dat activistische beter iets is dat je doet als je ouder bent, dat jongeren eerst moeten tonen wat ze kunnen in hun eigen domein.’

Ten slotte: uw boek lijkt uit te gaan van een sterk geloof in de kracht van argumentatie, maar anderzijds blijft dit een utopie omdat de democratie in zekere zin in de weg zit van een radicale herstructurering. Waarom wil u dat communicatieve toch blijven benadrukken?

‘Er is geen andere weg.’

zijn. We moeten dat goede blijven bewaren, maar het is ook goed dat we gefrustreerd zijn om zaken te blijven verbeteren. Op mijn graf mogen ze zetten: utopist tot in de kist.’ ☹

Belgium: een utopie voor onze tijd is uitgegeven bij Polis en kost €19,99. Zijn openingslezing voor het vak ‘Lessen voor de 21ste eeuw’ is nu online te bekijken via hiw.kuleuven.be/nl/studeren/opleidingen/lessen/programma/index.html

Ingenieurs schrijven massaal in voor keuzevak LO

Kris Peeters schrijft zich speciaal in aan de KU Leuven om 24 urenloop mee te lopen

“Met 5% van de rondjes kunnen wij winnen”

Sels Mind and Body

Liefste Luc

Mijn lief loopt elk jaar toertjes voor het noodteam van Apoloon op de 24 urenloop. Daarna gaat die helemaal scheil met zijn vrienden, dus komt hij super zat aan op kot en wilt hij altijd foefelen. Dit jaar is hij het weer van plan, maar ik wil geen seks met een zatte, stinkende man. Hoe moet ik dit aan hem zeggen?

Vies Van Stank

GEEFT SNELLER RAAD DAN ZIJN SCHADUW

Dag Vies

Ik kan als rector van een katholieke universiteit geen seks voor het huwelijk aanraden, dus... uhm... doe het niet. Maar open communicatie is key in een bedrijf, net zoals in een relatie. Als je hem niet zat in je bed wil, kan je hem gewoon buiten laten staan. Dat heb ik ook gedaan met Robbe Van Hoof vorig jaar aan mijn rectoraat!

Veel liefs, Lucky Luc

Tip van Flip

Zonder een rubber, niet in de flubber!

Studentenhobby van de week

Jezelf dood eten aan Bicky burgers van Politika

LBK teruggefloten na inhaalmanoeuvre met tractor

Verslagenheid slaat reeds hard toe in sommige standjes

Na lang aandringen van LBK start politie eindelijk zoekactie: “Waar is Ekonomika?”

M I S S I N G

Shala Lalalah

Leuven

24/10/2018

- * 21 jaar
- * 1m80
- * Brede lichaamsbouw
- * Rijke ouders
- * Roept soms "LBKaka"
- * Geld
- * GELD
- * GELDGELDDSSSGELD
- * \$\$\$GELDGELDGEEEDS
- * GEEEEEEEEEEELD

- * 21ans
- * 1m60
- * Corpulence mince
- * Fils à papa
- * Argent
- * Patatie patate
- * Argent pour une baguette s'il vous plait honhonhon
- * Je m'appelle shalala
- * Chez moustache
- * Au revoir

- * 21 Jahre
- * 2m00
- * Schlanker Körperbau
- * Fils von Führer
- * Geld
- * Ganz Geil Geld
- * Wir schaffen das Geld
- * Ooh Mütter Merkel
- * Geldgeldgeld
- * Ich habe groß Blumenkohlen

student

LOKO tracht te wegen op Leuven's stadsbestuur

Een tijdje geleden werden we door LOKO verrast met een 'referendum'. Om zijn stem te laten horen, kon de student een petitie ondertekenen. Waarom was dit nodig, en wat doet LOKO met de handtekeningen?

cultuur

Het is woensdag, mijn jongens

Onze favoriete hond, de Onderhond, ontbreekt ditmaal in de gedrukte Veto, maar online kun je hem wel vinden! Voor die studenten die zo veel drinken dat ze niet meer weten welke dag van de week het is - *It's Wednesday, my dudes!*

5 november 2018 — cultuur

Leuvense veulens: Linde

Door Playright+ verkozen tot 'Muzikante van het jaar' en net 'artist-in-residence' in Het Depot. Linde weet iedereen te betoveren met haar prachtige stem en Mongools geïnspireerde muziek. Reden genoeg om haar, en muzikale partner Jeroen, te interviewen.

Interview Aya Hijazi, mensenrechtenactiviste

ELSA Leuven nodigt Aya Hijazi uit voor een workshop over vrouwelijke politieke gevangenen. Het belooft een boeiend gesprek te worden!

— 10/11/2018 — internationaal

Hoe jij als student de wereld kunt verbeteren

Afrikakenner Peter Verlinden over de do's en don'ts van humanitaire hulp

— 25/10/2018 — internationaal

Bezoek aan de studentenmoskee

De KU Leuven Student Mosque (IMSAL) opent zijn deuren voor de nieuwsgierige Veto-journalisten.

— 12/11/2018 — sociaal

NOVEMBER

MA	DI	WO	DO	VR	ZA	ZO
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

DECEMBER

MA	DI	WO	DO	VR	ZA	ZO
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

DEZE DAGEN ZIJN NOG VRIJ.

Vincent Nollet
hoofdredacteur
vinsent@veto.be
@vinsentnollet

Daphne de Roo
redactiesecretaris
daphne@veto.be
@daphnederoo

Daan Delespaul
redacteur Internationaal
daan@veto.be
@DDelespaul

Lien De Proost
redacteur Sociaal
lien@veto.be
@ProostLien

Rani Goelen
redacteur Student
rani@veto.be
@Ranigoelen

Jan Costers
redacteur Cultuur
jan@veto.be
@Jcoster

Anneka Robeyns
redacteur Beeld
anneka@veto.be
@AnnekaRobeyns

Benno Debals
redacteur KU Leuven
benno@veto.be
@BennoDebals

Vincent Cuypers
redacteur Opinie
vincent@veto.be
@v_cuypers

eindredactie Mathilde Adriene Mishler en guru Benji Dams, Arne Flo Windey Van Lautem, Emmanuel van der Beek, Daphne christelijke rockband Spring de Roo, Lien Meghan Markle De Proost, Benno Kenny Bossier Debals, Tom Haruki Murakami Dinneweth, Vinsent Nollet, Jan de immer ongrijpbare Wim Helsen Costers **vormgeving** Daphne de Roo, Emmanuel van der Beek, Frank Alan Turing Claikens, Tom Dinneweth **cover** Justine Lambrechts **schrijvers** Vinsent Nollet, Lien De Proost, Arne Van Lautem, Jan Costers, Vincent Mia Doornaert Cuypers, Ana Van Liedekerke, Willem de muzikanten van het USO Konings, Pieter Justin Vernon Jespers, Mirjam Eren, Laurien Cuenterick, Rani Graham Norton Goelen, Sjaak Tromp Meesters, Jef de hoofdredacteur van Schamper (met enkel ja/nee-vragen) Cauwenberghs, Daan Delespaul **fotografen** Floris Collet, Daan Delespaul, Bavo BDW en Tobback Nys, Thomas Denoulet, Zourab Moussaev, Vincent Cuypers **illustratoren** Anneka Robeyns, Daan Dele Rani Goelen, Guillaume Deprez, Philip Lammens, Daphne de Roo **strip** Anneka Robeyns, Theti Osimo, Philip Lammens, Guillaume Deprez **KU Leuven** Lana Van den Heuvel, Benno Debals, Frank Claikens, Thomas Winters, Jeroen Baert

Veto is een uitgave van de Leuvense studentenkoepel LOKO. De standpunten verdedigd in Veto stemmen niet noodzakelijk overeen met de standpunten van LOKO. Wil je hier volgende keer ook vernoemd staan? Kom dan naar onze RV, elke vrijdag om 16u op de tweede verdieping in de 's Meiersstraat 5; of stuur een mailtje naar veto@veto.be en beantwoord de vraag 'Wie zou jij willen interviewen?'

KU LEUVEN

FIETSVOORZIENINGEN VOOR STUDENTEN

Voordelig een fiets huren? Dat kan bij Velo! Herstel en stevig slot altijd inbegrepen. Je eigen fiets laten herstellen? Ook dat kan bij Velo.

**Hollestraat 1
3001 Heverlee
www.velo.be**

Zelf je fiets (leren) herstellen? Alle gereedschap en gratis deskundige begeleiding vind je in het Fietsatelier.

**Minderbroedersstraat 50
3000 Leuven
www.facebook.com/fietsatelierKUL**

Een vijs aandraaien? Je band oppompen? Er is altijd een Velo Fix Station of fietspomp in je buurt.

Ontdek alle Velo Fix Stations en fietspompen op
www.kuleuven.be/mobiliteit

Ook voor studenten aan UCLL en
LUCA School of Arts campus Lemmens

